

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Památné stromy jako prvek kulturní krajiny
ve vybraném regionu Moravy
(Terénní výzkum, dokumentace)**

Lada Nováková

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Nováková Lada

Veřejná správa a regionální rozvoj - k.s. Šumperk

Název práce

Památné stromy jako prvek kulturní krajiny ve vybraném regionu Moravy (Terénní výzkum, dokumentace)

Anglický název

Landmark Trees as a Part of Cultural Landscape in a Region Selected (Field Research, Documentation)

Cíle práce

Poukázat na vazby němých živých svědků historie s vývojem území, změnami jeho osídlení, dopravními trasami a památnými místy v lokalitě Šumpersko, Jesenícko a část bývalých Sudet. Oblast dosídlená převážně po 2. světové válce novými osadníky a jejich vliv na tvorbu krajiny a uchování památných stromů. Historické zlomy, které ovlivnily ekonomický vývoj území, tvorbu krajiny včetně vznik i zachování památných stromů. - Osudy památných stromů, jejich současná role a předpokládaný původní smysl umístění v krajině. - Vztah nových osadníků a jejich potomků k nově osídleným místům vyjádřených vztahem ke krajině osídlení, tradicím, přírodě a stromům. - Zdokumentování současného stavu s vazbou na původní, často zaniklé komunikační trasy a památná místa. - Současné problémy s uchováním významných porostů a památných stromů v krajině. - Vztah současných obyvatel ke svému okolí a hodnotám dlouhodobého charakteru růstu stromů a vytváření zeleně v krajině. Hodnocení legislativy a praxe v ochraně památných stromů a předpoklad dalšího vývoje. Dožijí se i dnes vysazené stromy úcty a uznání našich potomků?

Metodika

Vymezení území se zkoumaným problémem, shromáždění literatury a výchozích podkladů, jejich vytyčení. Výběr konkrétních dílčích lokalit a památných míst k dalšímu podrobnému výzkumu. Studium shromážděné literatury a legislativy. Individuální podrobný výzkum v jednotlivých vybraných lokalitách. Zpracování fotodokumentace. Zpracování informací a výzkumem získaných poznatků.

Harmonogram zpracování

Vymezení území se zkoumaným problémem - 6/2011 a 7/2011
Shromáždění literatury a výchozích podkladů, jejich vytyčení - 6-8/2011
Výběr konkrétních dílčích lokalit a památných míst k dalšímu podrobnému výzkumu - 7-8/2011
Studium shromážděné literatury a legislativy - 7-12/2011 a 1-2/2012
Individuální podrobný výzkum v jednotlivých vybraných lokalitách - 7-9/2011
Zpracování fotodokumentace - 7-9/2011
Zpracování informací a výzkumem získaných poznatků - 7-12/2011 a 1-2/2012

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

Památné stromy, vývoj ochrany stromů, historické události, ekonomicky významná místa, vývoj území, tvorba krajiny, urbanizace území, politické změny, motivy výsadby, noví osídlenci, zapomenutá historie, nová tradice, nově osídlení Sudet

Doporučené zdroje informací

VLASTIVĚDA ŠUMPERSKÉHO OKRESU - Miloš Melzer - Jindřich Schulz s kolektivem
PAMÁTNÉ STROMY V ČECHÁCH, NA MORAVĚ, VE SLEZSKU - Ing. Pavel Kyzlík, Ing. Bohumil Reš, Ing. Eva Mračanská, Dr. Jan Němec
KELTSKÝ STROMOVÝ KALENDÁŘ (O lidech, času a stromech) - Michael Vescoli
JESENÍKY MEZI VZPOMÍNKOU A PŘÍTOMNOSTÍ - Květoslav Growka, Libor Malý
STROMY SE NA NÁS DÍVAJÍ - Marie Hrušková, Bedřich Ludvík, Jaroslav Turek
MORAVSKÉ ZÁMECKÉ PARKY A JEJICH DŘEVINY - Karel Hieke
SEVERNÍ MORAVA vlastivědný sborník - sdružení přátel severní Moravy v Brně a v Praze
ZMIZELÁ MORAVA A SLEZSKO Šumperk - Hana Jarmarová
PAMÁTNÉ STROMY V OKRESE JESENÍK - Hana Doneeová, Jiří Janočko, Irena Vágnerová, Dušan Duhonský
BRATŘI KLEINOVÉ stavitelé silnic a železnic - Zdeněk Gába, Dagmar Tempírová - Kotrlá
ZPĚT K PRAMENŮM - Bedřich Ludvík

Vedoucí práce

Polišenský Miroslav, PhDr., CSc.

Termín odevzdání

listopad 2013

prof. Ing. PhDr. Věra Majerová, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.
Děkan fakulty

V Praze dne 10.9.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Památné stromy jako prvek kulturní krajiny ve vybraném regionu Moravy (Terénní výzkum, dokumentace)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.listopadu 2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu, panu PhDr. Miroslavu Poliškému, CSc., za odborné vedení mé bakalářské práce a za veškerou pomoc při zpracovávání a řešení problémů. Také děkuji panu Ing. Jaroslavu Horákovi za ochotu, pomoc a za cenné rady při zodpovídání otázek týkajících se této práce.

Památné stromy jako kulturní prvek krajiny ve vybraném regionu Moravy (terénní výzkum, dokumentace)

Landmark Trees as a Part of Cultural Landscape in a Region Selected (Field Reserch, Documentation)

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku památných stromů převážně na území okresů Jeseník a Šumperk v části bývalých Sudet. Hodnotí nejenom legislativní, ekonomické a technické aspekty péče o památné stromy, ale i vztah k nim, vnější efekt a přínos pro současnou i budoucí generaci. Stručně jsou uvedeny zásady legislativy a možnosti čerpání prostředků na péči o památné stromy. Výzkum byl zaměřen na vybrané typické zástupce hodnotných stromů jako reprezentantů různých skupin, vymezených důvody a podmínkami, které vedly k jejich zachování. Pozornost je věnována i dědictví několika generací rodiny Kleinů, významným podnikatelům, podílejících se nejen na tvorbě místní krajiny. V závěru jsou navržena některá řešení na zlepšení současného stavu ochrany památných, významných a dalších hodnotných stromů a přiblížení tohoto nenahraditelného bohatství širší veřejnosti prostřednictvím naučné stezky spojující poznání památných stromů a významných památek a zajímavostí.

Summary

This bachelor work is focused on the problems of memorable trees mainly in the area of the districts Jeseník and Šumperk, in the part of the former Sudeten. The paper evaluates legislative, economic and technical aspects of caring about the memorable trees, as well as the relationship and the benefit for current and future generations. Briefly, the legislation principles and the possibilities of gaining the resources for caring about the memorable trees are described. The research was aimed at chosen typical representatives of the valuable trees as the representatives of different groups, defined reasons and conditions which lead to their conservation. Some attention is given to heritage of some generations

od the Kleins` family, the important businessmen, having participated in creating of local landscape. At the end, there are suggested some solutions to the improvements of the current conditions od protection of the memorable and other valuable trees and popularization of irretreivable wealth to a larger public by means of an educative path connecting cognition of the memorable trees and important sights and places of interest.

Klíčová slova: Památné stromy, vývoj ochrany stromů, historické události, ekonomicky významná místa, vývoj území, tvorba krajiny, urbanizace území, politické změny, motivy výsadby, noví osídlenci, zapomenutá historie, nová tradice, nové osídlení Sudet, naučná stezka.

Keywords: Memorable trees, development of tree protection, historic events, economically important places, development of the area, landscape creating, area urbanization, political changes, planting motives, new inhabitants, forgotten history, new tradition, new settlement of Sudeten, educative path.

Obsah

1. ÚVOD	12
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	13
3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	14
3.1. Současná legislativa a praxe ochrany stromů v ČR	14
3.2. Péče o památné stromy	16
3.3. Výjimky ze zákazů u památných stromů	16
3.4. Ekonomické aspekty	16
3.4.1. Náklady spojené s údržbou o památné stromy	17
3.4.2. Náklady na odbornou údržbu	17
3.4.3. Náklady obvyklých opatření	17
3.4.4. Možnosti financování	20
4. VLASTNÍ PRÁCE, VÝZKUM	22
4.1. Cíl výzkumu	22
4.2. Metoda výzkumu	23
4.3. Vymezení území výzkumu a jeho stručná historie	23
4.4. Vybrané památné stromy a jejich charakteristika	25
4.4.1. Popravčí dub ve Velkých Losinách	25
4.4.2. Bludovská lípa (zámecká)	25
4.4.3. Liliovník u staré školy v Libině	26
4.4.4. Dub u hřbitova v Třeštině	26
4.4.5. Urbášková lípa v Polici	27
4.4.6. Památná alej k hrobce rodiny Kleinů v Loučné nad Desnou	27
4.4.7. Zámecká lípa v Loučné nad Desnou	28
4.4.8. Buk u buku ve Velkých Losinách	28
4.4.9. Lípa u kostela v Postřelmově	29
4.4.10. Lípa u kaple sv. Prokopa v Postřelmově	29
4.4.11. Javor babyka u kostela v Bludově	29
4.4.12. Jasan nad kostelem v Lipové-lázních	30
4.4.13. Lípa u Ztraceného potoka	30
4.4.14. Lípa „Johanka“ v Šumperku na Zemědělské ulici	30
4.4.15. Jilm u Lávky v Rapotíně	30

4.4.16. Buk v Reymannově parku v Jeseníku	31
4.4.17. Liliovník u Barborky v Šumperku	31
4.4.18. Mladoňovská lípa v Mladoňově	31
4.4.19. Fetkova lípa v Bohdíkově	32
4.4.20. Lípa u Balcárků v Klášterci	32
4.4.21. Valuškův tis v Javorníku	32
4.4.22. Frývaldovská lípa v Lipové-lázních	33
4.4.23. Dub v Zábřehu	33
4.4.24. Kaštanovník v Zábřehu	33
4.4.25. Rabštejnský buk v Bedřichově u Oskavy	33
4.4.26. Smrk u obrázku na Miroslavi	34
4.5. Nalezené zajímavé stromy	34
4.5.1. Dub letní v Bernarticích	34
4.5.2. Lípa srdčitá v Hrabšíně	35
4.5.3. Jasan ztepilý ve Starém Městě, Štěpánově	35
4.6. Data	35
4.7. Praktický výstup z výzkumu, návrh naučné stezky	38
4.8. Výsledky a diskuse	38
4.9. Závěr výzkumné části	39
5. ZÁVĚR	40
6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	42
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	46
8. PŘÍLOHY	47
8.1. Mapa okresu Jeseník se zkoumanými památnými stromy	47
8.2. Mapa okresu Šumperk se zkoumanými památnými stromy	48
8.3. Seznam zkoumaných památných stromů umístěných v mapách	49
8.4. Mapa návrhu trasy naučné stezky	50
8.5. Návrh trasy naučné ztezky „Po stopách rodiny Kleinů“	51
8.6. Popravčí dub ve Velkých Losinách	57
8.7. Bludovská lípa (zámecká)	58
8.8. Liliovník u staré školy v Libině	59
8.9. Dub u hřbitova v Třeštině	60

8.10. Urbášková lípa v Polici	61
8.11. Památná alej k hrobce rodiny Kleinů v Loučné nad Desnou	62
8.12. Zámecká lípa v Loučné nad Desnou	63
8.13. Buk u buku ve Velkých Losinách	64
8.14. Lípa u kostela v Postřelmově	65
8.15. Lípa u kaple sv. Prokopa v Postřelmově	66
8.16. Javor babyka u kostela v Bludově	67
8.17. Jasan nad kostelem v Lipové-lázních	68
8.18. Lípa u Ztraceného potoka	69
8.19. Lípa „Johanka“ v Šumperku na Zemědělské ulici	70
8.20. Jilm u Lávky v Rapotíně	71
8.21. Buk v Reymannově parku v Jeseníku	72
8.22. Liliovník u Barborky v Šumperku	73
8.23. Mladoňovská lípa v Mladoňově	74
8.24. Fetkova lípa v Bohdíkově	75
8.25. Lípa u Balcárků v Klášterci	76
8.26. Valůškův tis v Javorníku	77
8.27. Frývaldovská lípa v Lipové-lázních	78
8.28. Dub v Zábřehu	79
8.29. Kaštanovník v Zábřehu	80
8.30. Rabštejnský buk v Bedřichově u Oskavy	81
8.31. Smrk u obrázku na Miroslavi	82
8.32. Dub letní v Bernarticích	83
8.33. Lípa srdčitá v Hrabišíně	83
8.34. Jasan ztepilý ve Starém Městě, Štěpánově	83

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka č. 1	Přehled počtu památných stromů v okresech Šumperk a Jeseník.	35
	A) Jednotlivé stromy a skupiny stromů.	35
	B) Stromořadí.	36
Tabulka č. 2	Zkoumané památné stromy – druh, počet.	36
Graf č. 1	Zkoumané památné stromy znázorněné v %.	36
Tabulka č. 3	Rozdělení PS podle druhu vlastníka z hlediska označení tabulek.	37
Tabulka č. 4	Vyhodnocení kvality informací a péče o památné stromy.	38

1. ÚVOD

V pradávnych dobách, od počátku lidské civilizace, žili lidé v přírodě a považovali se za její samozřejmou součást. Respektovali její zákonitosti, projevy a vliv na ně, žili s ní v souladu, řadu věcí si nedovedli vysvětlit a často se jí i báli. Brali si z ní co potřebovali k životu a zpočátku jí příliš ani neovlivňovali. Snažili se jí porozumět, což přecházelo až k vytváření kultů a později božstev. Toto soužití člověka s přírodou se dodnes zachovalo u kmenů izolovaných od civilizace v pralesích Jižní Ameriky.

V našich zeměpisných šířkách dlouho žily kmeny, u nichž přetrvával způsob života silně svázaný s přírodou. V dobách, kdy středomořské kultury budovaly rozsáhlé paláce, stavěly celá loďstva, válčily s desetitisícovými armádami a odlesnily tak trvale značnou část krajiny, byla podstatná část námi nyní obývaného území porostlá hustými, těžko prostupnými lesy. Zalidnění zde bylo podstatně menší, život v chladnějším podnebí obtížnější. I přesto, že si zde člověk osvojoval náročnější dovednosti, které byly stále více závislé na přírodních zdrojích a odlesňováním zvětšoval zemědělsky a pastevecky využívané plochy nebo zakládal nové osady, stále žil v souladu s přírodou. Mezi její významné prvky od počátku řadil stromy. Zpočátku je považoval za živé bytosti, ale i později si jich vážil, významné obdařoval mýty a legendami, mnohé uctíval jako posvátné či božské. Později při rozsáhlejších zásazích do krajiny cíleně vysazoval stromy tak, aby mu přinášely nejenom ekonomický užitek, ale i estetické zážitky, označoval místa vzpomínek a důležitých událostí. Stromy a stromořadí plnily celou škálu jiných dlouhodobých funkcí. Silné vazby na stromy měli například Keltové, kteří s jednotlivými druhy stromů spojovali 13 měsíců ve svém kalendáři. Charakteristiky stromů spojovali s vlastnostmi lidí a jejich osudy. [12]

Stromy dokreslují svou korunou stěny kostelů, soupeří s výškou jejich věží a zvlídňují strohost staveb. Současně jakoby doplňovaly i naše vzpomínky na minulost. [5]

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

A jaký je vztah člověka a stromů dnes? Proč některé stromy musíme chránit soustavou předpisů a opatření a jak se nám to daří v okolí mého rodiště? A co se pro to dá udělat? Na to jsem se pokusila najít alespoň částečnou odpověď v mé bakalářské práci.

Chtěla jsem se pokusit poukázat na vazby němých živých svědků historie s vývojem území, změnami jeho osídlení, dopravními trasami a památnými místy. Zamýšlela jsem se nad důvody, které asi vedly nám neznámého člověka k výsadbě stromů na významných místech, podél dnes již málo využívaných cest. Co chránilo divoce rostoucí strom od pokácení tak, že přežil několik generací stromů ve svém okolí a vyjímá se dodnes mezi daleko mladšími potomky? Jak se projevila výměna podstatné části obyvatelstva ve zkoumaném území na zachování, stavu a údržbě hodnotných stromů.

V první fázi výzkumu jsem se seznámila s většinou evidovaných památných stromů ve zkoumaném území. Vycházela jsem z oficiálních seznamů, seznámila jsem se se současnou legislativou, zejména zákonem číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Vyhodnotila jsem jejich polohu, stav a pokusila se odhadnout důvody, které umožnily kromě dobrého zdravotního stavu zachování stromu. Jednoduše, proč již dávno ve svém mládí neskončil na pile nebo v kamnech.

Na to navazuje ekonomická stránka ochrany a péče o památné stromy. Posoudila jsem současné možnosti získání finančních prostředků na ošetřování památných stromů i cenové požadavky odborných firem, zabývajících se těmito pracemi.

Do této práce jsem vybrala pouze ty stromy ze seznamu, u nichž mě zaujala historie místa nebo jiné zajímavosti. Jsou to reprezentanti odlišných skupin podle předpokládaného důvodu výsadby stromu.

Při hledání chráněných exemplářů jsem si více než dříve začala všimnout i jiných pozoruhodných neevidovaných zajímavých stromů a stromořadí a také toho, jak se k nim dnešní lidé chovají. Někdy jsem bohužel našla už jenom stopy v podobě pařezů.

Možným kandidátům na ochranu, významně dotvářejících krajinu i zastavěná území, jsem věnovala další část výzkumu s cílem upozornit na jejich výjimečnost. Zejména nejmladší generace by se měla seznamovat s těmito živými pomníky a chovat se k nim v budoucnu

lépe, jak jejich rodiče. Zapůsobit na okolí, zdůraznit výjimečnost a nenahraditelnost letitých stromů pod hesly revitalizace zeleně, rekonstrukce parku a pod.

Pokusila jsem se navrhnout jednu z možností větší popularizace památných stromů návrhem naučné stezky.

Z výzkumu jsem pořídila rozsáhlou fotodokumentaci, z níž pouze část je zahrnuta v této práci.

3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1. Současná legislativa a praxe ochrany stromů v ČR

Památné stromy jsou mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí označené tabulí s malým státním znakem ČR, které prošly posouzením a vyhlášením příslušným správním orgánem.

Památnými stromy mohou být vyhlášeny:

- stromy mimořádného vzrůstu
- stromy mimořádného stáří
- stromy mající zvláštní habitus (celkový vzhled)
- stromy, které jsou krajinnými dominantami nebo jinak výrazně přispívají ke krajinnému rázu (včetně alejí, stromořadí a pod.)
- stromy upomínající na určitou historickou událost, pověst, legendu
- stromy, doprovázející nějakou kulturní památku, významnou stavbu

Návrh na vyhlášení ochrany v kategorii památný strom může podat každý občan ČR nebo právnická osoba příslušným orgánům ochrany přírody (pověřené obecní úřady, městské úřady, magistráty). Návrh musí obsahovat základní údaje o dřevině a jejím umístění a zdůvodnění návrhu ochrany. K vyhlášení ochrany pak dojde na základě správního řízení, kdy je vydáno rozhodnutí o ochraně památného stromu, skupiny stromů nebo stromořadí.

[18]

Kolem každého památného stromu se podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nachází ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene, měřeného ve výšce 130 cm nad zemí. U výjimečných jedinců může být stanoveno odlišně. Pokud by mělo dojít při výstavbě nebo při hospodářských pracech k zásahu v ochranném pásmu jako je například odstraňování klestu, hnojení, odvodňování, úprava terénu, musí mít hospodář nebo jiná osoba k provedení těchto záměrů povolení. K jeho vydání je oprávněn orgán ochrany přírody, který památný strom vyhlásil. [18]

Památné stromy jsou zahrnuty v registru, který vede Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. V současnosti je v České republice registrováno téměř 23 000 památných stromů. [18]

Památné stromy se pracovní rozdělují do tří kategorií:

- I. kategorie: památné stromy kmetského věku (starší 400 let)
- II. kategorie: památné stromy zralého věku (200 až 400 let)
- III. kategorie: památné stromy – čekatelé, mladého věku (mladší 200 let) [6] [19]

O stromy I. kategorie je nutno pečovat zvláště citlivě s vysokou odborností a rozvahou. Jedná se o skutečné poklady nenahraditelné hodnoty. Cílem je, aby se co nejdéle zachovaly.

O stromy II. kategorie je nutno intenzívně pečovat, aby byly co nejpůsobivější a pokud možno aby se jich co nejvíce dožilo zařazení do I. kategorie.

O stromy ve III. kategorii je nutno pečovat, aby se dožily svého plného působení a nejenom zralého, ale třeba i kmetského věku. [6] [19]

Evidence označování památných stromů

- (1) Památné stromy jsou evidovány v ústředním seznamu (§42 odst. 1 a 2).
- (2) Na označení památných stromů se užívá malého státního znaku České republiky.
- (3) Bližší podmínky o způsobu označení památných stromů v terénu i mapových podkladech stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.[13]

3.2. Péče o památné stromy

V péči o památné stromy se využívá všeobecných poznatků o růstu a fyziologii dřevin. K dispozici jsou metody a technologie využívané při ošetřování dalších dřevin. O každý památný strom je třeba se pravidelně a systematicky starat tak, aby v jeho pozdějším věku nedocházelo ke zbytečným komplikacím, které by mohly strom oslabit. Nejsložitější bývá právě péče o nejstarší jedince z řad památných stromů, kteří jsou zároveň těmi nejcennějšími. K péči o památné stromy přistupujeme vždy individuálně a velmi šetrně, abychom riziko nesprávného zásahu omezili na minimum. [8]

Pečovat o památné stromy je základní povinností vlastníka nebo nájemce pozemku, na kterém památné stromy rostou. Každý vlastník nebo nájemce by měl pečovat o jejich příznivý zdravotní stav, tj. zajistit dobré podmínky pro jejich růst a zajistit jim ochranu před škodlivými činiteli. [13] [14]

3.3 Výjimky ze zákazů u památných stromů

Výjimky ze zákazů u památných stromů podle § 46 odst. 2, v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody nebo v zájmu ochrany přírody, povoluje orgán ochrany přírody dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. [13]

3.4. Ekonomické aspekty

Ekonomické náklady na údržbu památných stromů jsou často velmi náročné. Ošetření a zdravotní řez stromu může provádět pouze specializovaná oprávněná odborná firma. To může pro vlastníka stromu znamenat vynaložení nemalých finančních prostředků. Stát se snaží pro vlastníka stromu mnohdy nepříjemné situaci pomoci, a to poskytnutím finančních prostředků z dotačních titulů ministerstva životního prostředí nebo ze Státního fondu životního prostředí.

3.4.1. Náklady spojené s údržbou a péčí o památné stromy

Skutečná výše nákladů na péči o památný strom je vždy ovlivněna stářím stromu a jeho zdravotním stavem, dále velikostí stromu a použitým materiálem a prostředky, které musí odborná firma vynaložit na jeho ošetření. Nemalou roli hraje také výběr odborné firmy a jimi kalkulované náklady na ošetření.

3.4.2. Náklady na odbornou údržbu

V ceníku Agentury pro ochranu přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR) jsou uvedeny doporučené ceny péče o dřeviny v lesním prostředí i mimo les. Ceník slouží jako podklad pro tvorbu a posuzování cen prací při uzavírání smluv s AOPK ČR. Ceník AOPK ČR uvádí ceny bez DPH. [20]

3.4.3. Náklady obvyklých opatření

Položkový ceník

Ceník AOPK ČR je podle zaměření položek členěn tématicky do 11 oblastí. Každá oblast je rozdělena na dvě části - „Náklady obvyklých opatření“ – uvádějící cenu opatření pro posuzování záměrů a na „Položkový ceník“, který předchází doplňuje a slouží jako podklad pro tvorbu a posuzování cen prací při uzavírání smluv s AOPK ČR. Ceník AOPK ČR uvádí ceny bez DPH. Náklady obvyklých opatření představují obvyklou finanční částku, za kterou je možno realizovat určitý typ opatření. Neřeší finanční efektivnost jednotlivých položek v rozpočtu projektu, ale efektivnost opatření jako celku. Nelze říct, že všechny projekty, které Náklady obvyklých opatření překročí, jsou špatně navržené, spíše obsahují realizační prvky, které nejsou pro daný typ opatření běžné. Tento typ projektu je přesto možné realizovat, pokud představuje zvýšený zájem ochrany přírody. Náklady jsou vyjádřeny cenami, které zahrnují všechny běžné činnosti a materiály, které jsou v rámci daného typu opatření obvykle realizovány.

Jako podklad pro tvorbu a posuzování cen prací při uzavírání smluv s AOPK ČR slouží Položkový ceník, který uvádí obvyklé ceny jednotlivých i agregovaných položek, přičemž ceny se přednostně tvoří podle položek agregovaných. Ceník umožňuje cenu některých položek navýšit, pokud je splněna podmínka uvedená v komentáři. Takové navýšení stejně

jako případné zvýšené náklady vyvolané jinými objektivními důvody je třeba řádně odůvodnit. [20]

Ceník AOPK ČR:

Stromy a zeleň ve volné krajině

Ořezy – ošetřování stromů a alejí

I. Kategorie	Kč/ks	max. 5.000
II. Kategorie	Kč/ks	max. 10.000
III. Kategorie	Kč/ks	max. 25.000

Ošetřování památných stromů a alejí

Ořezy

I. Kategorie	Kč/ks	max 2.000
II. Kategorie	Kč/ks	max. 5.000
III. Kategorie		individuálně [20]

* I. Kategorie – jedná se o stromy nenáročné, nízké až střední dimenze větví nebo stromy mladé (ZŘ, BŘ, ošetření řezných ploch, popř. dutin, odkliz dřevní hmoty vč. štěpkování).

* II. Kategorie – jde o méně až středně náročný strom, ořez lze provést stromolezeckou technikou uvnitř koruny, nízké až střední dimenze větví (kompletní ořez koruny – ZŘ, BŘ, ošetření řezných ploch popř. dutin, odkliz dřevní hmoty vč. štěpkování).

* III. Kategorie – jedná se o náročné a složité zásahy v korunách přesílených a mohutných stromů např. památné stromy, stromy nad komunikacemi, u staveb atd. (kompletní ořez koruny – ZŘ, BŘ, ošetření řezných ploch popř. dutin, odkliz dřevní hmoty vč. štěpkování).

[20]

Ceny jednotlivých soukromých subjektů se liší a jsou většinou stanoveny po ohledání samotného stromu, posouzení náročnosti, použití výškové techniky a materiálu na údržbu a zajištění bezpečnosti a stability daného stromu.

Pro příklad uvádím orientační ceník soukromé arboristické firmy:

Prořezávání a prosvětlení koruny stromu

Zásah se provádí v rámci koruny stromu. Je fyzicky, odborně i časově náročný (práce ve výšce, ořez špatně dostupných konců větví). Práci stanovujeme většinou hodinovou sazbou 300 až 350 Kč/hod. ale i tato je hodně ovlivněna intenzitou zásahu a zdravotním a statickým stavem stromu, rozlohou koruny atd. pár příkladů uvádíme níže.

Práce se provádí ve dvojici, pomocník (spouštění a odnos větví, servis stromolezce, pomocné práce) je hodnocen sazbou 150 Kč/hod.

Př. 1. Bezpečnostní řez

Cena za ošetření stromu bezpečnostním řezem (odstranění suchých, zlomených či jinak poškozených větví) je závislá na více faktorech, ale v zásadě lze říci, že se u normálně vzrostlého 80letého stromu (lípa, dub, jasan....) bez patrných defektů cena pohybuje kolem 1.200 – 3.000 Kč)

Př. 2. Zdravotní řez – obvodová redukce stromu

Jde o velmi náročný zásah z hlediska fyzického, časového a odborného, proto i cena se pohybuje v rozmezí 2.200 – 6.000 Kč.

Bezpečnostní vazby

V započítané ceně je největší položkou materiál na vazbu, jež je pro tyto účely vyroben, testován a opatřen normou kvality. Standardně používáme k zabezpečení koruny vazbu COBRA. Od průměru větví, které mají být vyvázány, se odvodí typ vazby. Dále záleží na počtu vazeb nutných pro zajištění stability koruny atd. všeobecně lze říci, že cena za materiál na provedení jedné bezpečnostní vazby typu COBRA se pohybuje v rozmezí 1.500 – 3.500 Kč. Náklady na materiál se liší použitím druhu COBRY, čím má vyšší nosnost, tím je dražší (nosnost od 2 tun po 8 tun).

Cena za instalaci 1 ks bezpečnostního vázání typu COBRA standard 300 Kč

Cena za instalaci 1 ks bezpečnostního vázání typu COBRA Plus 400 Kč [16]

Náklady na označení stromu

V ceníku společnosti Smaltovna Tupesy, a.s. je cena smaltované tabulky se státním znakem 633,- Kč a smaltované tabulky Památný strom 364,- Kč vč. DPH [17]

3.4.4. Možnosti financování

Dotační programy na péči o památné stromy

V rámci daných možností může vlastník památných stromů požádat o dotaci na jejich ošetření jednak místně příslušný pověřený obecní úřad, obecní úřad, obecní úřad s rozšířenou působností nebo žádat o dotaci z krajinotvorných programů SFŽP nebo MŽP spravovaných AOPK ČR. [15]

Agentura pro ochranu přírody a krajiny

Opatření podporují následující programy:

Opatření Péče o dřeviny

Opatření je zaměřeno na péči o památné a jinak významné stromy. Udržení jejich životaschopnosti je významné z hlediska zachování krajinných dominant a přírodních historických prvků.

Operační program Životní prostředí (OPŽP)

OPŽP je podle výše finančních prostředků druhým největším českým operačním programem. V letech 2007-2013 nabízí z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj téměř 5 miliard eur, z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR a státního rozpočtu dalších více než 300 miliónů eur. Cílem operačního programu je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí v České republice. [15]

OPŽP (6.3) – Péče o dřeviny

Popis: Péče o významné nebo památné stromy a aleje jako obnova a zachování historických krajinných prvků

Výše podpory: až 90%

Územní vymezení: celé území ČR mimo území hlavního města Prahy.

Žadatel: Široký okruh žadatelů, zejména fyzické osoby, právnické osoby, obce, města, kraje, občanská sdružení, příspěvkové organizace (Správy NP) a další. [15]

PPK (chráněná území) – Péče o dřeviny

Popis: Péče o památné stromy a jinak významné stromy, jejich ochrana a ošetřování.

Výše podpory: 100%

Územní vymezení: V ZCHÚ a jejich ochranných pásmech, PO a EVL na jejichž území se nachází NP, CHKO, NPR a EVL v národním seznamu navržených k vyhlášení jako NPP, NPR, PR a PP na pozemcích určených pro účely obrany státu, rozšíření NP nebo CHKO.

Žadatel: AOPK ČR a Správy NP. Příslušná pracoviště uzavírají pro realizaci opatření vyplývajícího z plánu péče smlouvy o dílo s preferencí vlastníka nebo nájemce. Náměty na realizaci opatření může podávat kdokoliv v průběhu celého roku. [15]

PPK (volná krajina) – Péče o dřeviny

Popis: Péče o památné stromy a jinak významné stromy, jejich ochrana a ošetřování

Výše podpory: až 100%

Územní vymezení: ČR mimo ZCHÚ

Žadatel: Organizační složka státu, fyzická nebo právnická osoba (vlastník, nájemce, podnájemce) s právním vztahem k pozemkům. Z pověření vlastníka či nájemce pozemku může být žadatelem o finanční prostředky i jiná fyzická nebo právnická osoba. [15]

MaS – Péče o dřeviny

Popis: Ošetřování a péče o památné a významné stromy.

Výše podpory: 100%

Územní vymezení: ZCHÚ a jejich ochranná pásma a zároveň státní pozemky, s nimiž má právo hospodařit AOPK ČR, Správy NP a Správa jeskyní ČR.

Žadatel: AOPK ČR, ČR, Správy NP a Správa jeskyní ČR. Příslušná pracoviště uzavírají pro realizaci opatření vyplývajícího z plánu péče a povinností vlastníka ze zákona smlouvy o dílo s externími zhotoviteli. Náměty na realizaci opatření může podávat kdokoliv v průběhu celého roku. [15]

POPFK (115 162) – Péče o dřeviny

Popis: Péče o památné a jinak významné stromy, jejich ochrana a ošetřování

Výše podpory: až 100% (k podpoře předmětů ochrany PO a EVL max. 1 mil. Kč)

Územní vymezení:

ZCHÚ, PO, EVL

Žadatel: AOPK ČR, Správy NP. [15]

POPFK (115 165) – Péče o dřeviny

Popis: Péče o památné a jinak významné stromy, jejich ochrana a ošetřování

Výše podpory: až 100%, max. 250 tis. Kč

Územní vymezení: celé území ČR

Žadatel: Fyzické osoby a právnické osoby, obecně prospěšné organizace, svazky obcí, příspěvkové organizace, organizační složky státu, státní organizace a státní podniky. [15]

Dotace poskytované neziskovým organizacím

Příležitostné granty a dotace vypisují i některé nestátní neziskové organizace, zabývající se ochranou přírody.

Neziskové organizace ČR zabývající se ochranou přírody a s tím spojenou péčí o památné stromy jsou např.: Český svaz ochránců přírody, ARNIKA – ochrana přírody, Salvia o.s., Stromy pro budoucnost o.s., Sagittaria o.s., Děti země, Greenpeace ČR, Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Hnutí Duha, Hnutí Brontosaurus a další.

4. VLASTNÍ PRÁCE, VÝZKUM

4.1. Cíl výzkumu

Cílem výzkumné části je na základě počátečního zmapování vybrání památných stromů na vymezeném území ověřit, zda a jak vlastníci pozemků o vybrané památné stromy pečují a jak se o ně starají. Součástí je i kontrola předepsaného označení památného stromu a vybavení informační tabulkou. Rovněž je sledován vztah různých druhů vlastníků (stát, obce, fyzická a právnická osoba) k celkové péči.

4.2. Metoda výzkumu

Metoda vychází z hypotézy, že vlastníci pozemků se o památné stromy, rostoucí na jejich pozemcích starají. Terénní výzkum se snaží tuto hypotézu potvrdit nebo vyvrátit. Terénní výzkum se skládal ze zjišťování umístění stromů předpokládaného důvodů jejich vysázení v konkrétních místech. Např. církevní stavby, významné komunikace, křižovatky, šlechtická sídla a podobně. Dále byl posuzován jejich vzhled a stav péče o ně. Výsledky šetření byly porovnávány s hodnocením v oficiálních seznamech památných stromů.

4.3. Vymezení území výzkumu a jeho stručná historie

Zkoumané území se nachází v části bývalých Sudet, dlouhodobě osídlených do roku 1945 převážně německým obyvatelstvem, které bylo po druhé světové válce vysídleno. Zahrnuje severozápadní část Moravy a část sousedního Jižního Slezska, politicky bývalé okresy Šumperk a Jeseník. Geograficky sem spadá Hrubý Jeseník a jeho jižní a severní podhůří, na jihu výběžky Hornomoravského úvalu na severu Rychlebské Hory a nížinná část na hranicích s Polskem. Územím protéká několik řek, k nejvýznamnějším náleží Morava s horskými přítoky Krupou, Brannou a Desnou. Do povodí Odry sbírá vody ze severních svahů hor zejména řeka Bělá. [3]

Hlavními komunikacemi jsou silnice, vedoucí v trasách pradávných obchodních cest z dnešního Polska na severu do vnitrozemí na jihu k Olomouci i jihozápad k Hradci Králové a okolí. Zbytky původních stromořadí a alejí podél historických cest jsou svědky dříve rozvinutého hospodářství v celé oblasti. [9]

Značná část krajiny celého území je zalesněná. Velký zásah zaznamenaly lesy v souvislosti s rozvojem dnes již zaniklého sklářství a zejména železářství v Sobotíně firmou Kleinů, která patřila k významným stavitelům při budování železnic Rakouska Uherska. Lesy tehdy byly značně vytěženy k výrobě dřevěného uhlí do sklářských pecí a hutí, vytvářely tak vedle nerostného bohatství hlavní ekonomický potenciál. Z té doby pochází převaha monokulturního zalesnění smrkem. V oblasti se nedochovaly žádné původní porosty. [2]

Většinu současných obyvatel v tomto kraji tvoří doposud žijící pováleční přistěhovalci a jejich potomci. Část obyvatel přišla zejména do měst i později v souvislosti s rozvojem průmyslu především do měst Šumperk a Jeseník. Přistěhovali se sem lidé z různých koutů

Československa. Jižní část osídlily převážně obyvatelé z oblasti Hané, severní část Jesenicko a Javornicko také Slováci, Maďaři a je zde i silná menšina Řeků. [9]

Tím, že obyvatelé pochází z různých krajů, byl hospodářský a především kulturní vývoj zásadně změněn. Nedochovaly se ústní informace předávané z generace na generaci, zápisy v dochovaných listinách jsou vedeny v němčině a psány zpravidla kurentem, což mnohým ztěžuje bádání. Stromy, které neumějí mluvit, tak ztratily značnou část své historie. Původ, účel vysazení a historii mnohých se můžeme jen dohadovat. Noví obyvatelé se často k původní krajině nechovali tak, jak je tomu běžné v domovině, kde se člověk narodil, žili tam jeho předkové, kteří vysazovali stromy při různých příležitostech a vytvářeli tím tradici.

Utrpěly zejména parky s hodnotnými a letitými stromy (Bludov, Loučná nad Desnou, Vlčice u Jeseníku). Parky u sídel majitelů místních továren a jejich rodinných příslušníků například v Jeseníku byly částečně rozparcelovány na stavební místa rodinných domků. Přesto se podařilo zachránit velké množství kvalitních stromů i stromořadí. [9]

Z bohaté a bohužel často zapomínané historie vztahu člověka k přírodě vychází tradice i současnost ochrany přírody. Zvláštní postavení si zachovává ochrana stromů zahrnovaná pojmem „Památné stromy“. Proč musel člověk sáhnout k tomu, aby něco začal ochraňovat, co dříve chránilo jeho a poskytovalo mu i užitek ve vzájemné shodě? Proč dnes, i přes propracované legislativní předpisy a rozsáhlou státní správu s kvalifikovanými odborníky, dochází k poškozování přírody a k neúctě práce a snažení našich předků? Proč na seznamu památných stromů je stále více označených křížkem? Tedy zaniklých. Proč nových v seznamu přibývá tak žalostně málo? Nad těmito a dalšími otázkami jsem se zamýšlela při výzkumu památných stromů v kraji, kde jsem se narodila a žiji. Zním mentalitu místních obyvatel i jejich odlišností dané vývojem dosídlení pohraničních oblastí, původem nových osadníků po druhé světové válce. Změnilo se chování nových osadníků a jejich potomků ve srovnání s původními obyvateli? Mají noví obyvatelé k domovině zafixovaný, již pevný vztah?

4.4. Vybrané památné stromy a jejich charakteristika

4.4.1. Popravčí dub ve Velkých Losinách. Příloha 8.6.

Dub letní (*Quercus robur L.*). Snad nejznámější a legendami nejvíce doprovázený strom v širokém okolí. Bohužel se z něho dochovalo pouze mrtvé torzo. Po silné vichřici v roce 2007 nevydržel nápor větru a zlomil se v kmenu. Z úcty zůstává kmen a základní větve na původním místě, dobře viditelném ze silnice Šumperk – Červenohorské Sedlo na okraji obce nedaleko hojně turisty navštěvovaného zámku a zámeckého parku. A čím se tak proslavil?

Už název napovídá. Údajně se zde konaly v 17. století popravy v období nechvalně známých čarodějnických procesů. Ty zachvátily po třicetileté válce velkou část křesťanské Evropy. Velkolosinské panství a Šumpersko se k nim také řadí. Dub byl pravděpodobně vysazen na památku několika desítek umučených. Je patrné, že snahou obětavých lidí je zachovat mrtvé torzo co nejdéle. Přesto každým rokem dřeva vystaveného povětrnostním vlivům ubývá. Domnívám se, že v lázeňském sídle s hojně navštěvovanými památkami jako je renesanční zámek a ruční papírna, by si tento vysloužilce historie zasloužil trvalejší a kvalitnější ochranu citlivým zastřešením a konzervací. A je tady hlavní problém. Kde na to vzít prostředky? Je to otázka společenských priorit a zájmů. V městečku bylo dokončeno kulturně sportovní centrum, v lázních se připravuje rozsáhlá výstavba nového léčebného komplexu s využitím termálních pramenů, o pozemky v okolí se zajímají buildovatelé golfových areálů, míří sem jedna z nejdelších cyklostezek směřující od Olomouce do Jeseníků. Najde se záchrana pro tuto legendu mezi památnými stromy? [3] [10] [21]

4.4.2. Bludovská lípa (zámecká). Příloha 8.7.

Lípa velkolistá, srdcolistá (*Tilia platyphyllos subsp. Cordifolia*). Proč na druhém místě hodnotím tento více jak 300 let starý strom? Zachoval se totiž v dobré kondici na okraji areálu zámku Žerotínů v Bludově, v těsné blízkosti křižovatky dvou silnic, dnes zařazených do I. třídy, a sice tras Šumperk – Hradec Králové a odbočky do Mohelnice a Olomouce. Tedy v sousedství starých obchodních tras, a zejména nyní značně frekventovaných komunikací I. třídy. Rod Žerotínů významně ovlivňoval život nejenom na Šumpersku. Jsou po něm pojmenovány ulice, městské čtvrti i obec u Olomouce. Strom je dobře viditelný, včetně jeho značení, sousedí s hojně využívaným chodníkem, chybí však jakákoliv

informační tabulka nebo bližší vysvětlení pro veřejnost. Neplní osvětovou funkci. K zámku se zachovala část původního zámeckého parku s řadou hodnotných stromů. Zde je zřejmé podstatné zlepšení z posledních let. Po vleklých restitučních sporech má zámek i park jednoho vlastníka a ten věnuje jak historické stavbě, tak okolí včetně parku mimořádnou péči. [10] [22]

4.4.3. Liliovník u staré školy v Libině. Příloha 8.8.

Liliovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera* L.). Velmi dekoračně působivý a zajímavý strom s rozložitou korunou v centru obce vedle staré školy, vysazený pravděpodobně v období výstavby školy v polovině 19. století. Je příkladem výsadby stromů u příležitosti významných událostí. Je o to zajímavější, že se jedná o strom původem cizokrajný, tedy v té době byl raritou, vzácný a hodnotný. Liliovník tulipánokvětý, listnatý strom pochází ze Severní Ameriky, kde běžně roste ve volné přírodě. Jak strom postupně přerostl budovu, byly poměrně šetrně odstraněny větve spodního patra, rány byly řádně ošetřeny a jsou zahojeny. Celkový kladný dojem kazí zanedbané okolí a dlouhotrvající rekonstrukce sousední historické budovy. I stará škola čeká na nové využití. Ke stromu není volný přístup veřejnosti, označení není běžně viditelné a většina kolemjdoucích netuší v blízkosti jaké vzácnosti se pohybuje. Tím strom zcela nenaplňuje možnosti výchovného a estetického působení. [23]

4.4.4. Dub u hřbitova v Třeštině. Příloha 8.9.

Dub letní (*Quercus robur* L.). Příklad velmi zajímavé péče o historicky cenný a také památný strom. V seznamu se už u něho objevil zlověstný křížek. Jaké však bylo mé překvapení, když jsem na vyznačeném místě objevila torzo bývalého, více jak 300 let starého velikána s vyrůstajícími mladými větvemi, čile se hlásícími k životu. Jako symbol koloběhu života působí malá, na podzim zářící korunka na zbytku majestátu z původním obvodem kmene téměř 5 metrů. Atmosféru dokresluje sousední hřbitov. Udržované je místními obyvateli i okolí, doposud se zachovalo i označení stromu, žel bez informačního textu. V okolí jsou vysazeny nové mladé doušky. Krásné pietní místo nevyžadující žádné mimořádné náklady. [24]

4.4.5. Urbášková lípa v Polici. Příloha 8.10.

Lípa srdčitá (*Tilia cordata Mill.*). Vzrostlý, krajnotvorně hodnotný strom, vysazený na v minulosti významné trase Úsovského panství. Význam místa podtrhuje vedle stojící kaple Nejsvětější Trojice. Okolí je upravené, doplněné posezením, které je využíváno nejenom místními obyvateli ale k odpočinku cykloturisty, směřujícími k prohlídce nedalekého Úsova (zámek, stálá výstava obrazů, židovská čtvrť). Strom je označen, chybí však jakákoliv informace o místě i stromu. Zdravotní stav je zhoršený jednak mělkým zakořeněním, zvýšenou hladinou spodní vody a zahnívajícím úžlabím hlavních větví. Je zpracováno odborné posouzení i návrh řešení. Doporučuje se vazbami zpevnit korunu, odstranit křížující se větve a zabránit rozlomení koruny. Je typickým příkladem příležitosti pro poradce k získání prostředků i doporučení odborné firmy k provedení ošetření i doplnění informací. [25]

4.4.6. Památná alej k hrobce rodiny Kleinů v Loučné nad Desnou. Příloha 8.11.

Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*), Lípa obecná (*Tilia x vulgaris Hayne*), Lípa srdčitá (*Tilia cordata Mill.*). Dvouřadá zachovalá alej tvořená lípami velkolistými, srdčitými i obecnými je jedním z nejmarkantnějších příkladů projevu změny osídlení regionu a vývoje vztahu k minulosti. Stromy lemují část cesty od místního zámku k hrobce dřívějších majitelů zámku s přilehlým rozsáhlým parkem. Rodina Kleinů byla významná podnikatelská rodina Rakousko-Uherska, pocházející z nedalekého Sobotína, která patřila k největším stavitelům zejména železnic a silnic po celém mocnářství.

Během 2. světové války se členové rodiny přihlásili k nacistům a po válce znárodněný majetek včetně zámku, parku i hrobky s alejí začal chátrat. V posledních letech nastává obrat, park i zámek se renovují a jiný vztah je i k hrobce s alejí. V nedalekých Vikýřovicích je nově otevřeno muzeum silnic, kde Kleinové zaujímají významné místo. Nabízí se vytvořit naučnou turistickou trasu po stopách Kleinů, kterou lze absolvovat na kole, autem i železnicí, jejíž tvůrci byli tito stavitelé. V Loučné nad Desnou, kam mimo jiné spadá i vrchol Pradědu a přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně, jsou pro turisty i další nabídky. Propagace a spojení trasy poznávání technických, sportovních a oddechových příležitostí s přírodními krásami včetně zajímavých stromů a stromořadí je velkou mezerou v současných nabídkách turistům.

A jak zhodnotit alej? Poměrně zachovalý dobrý stav stromů ve stáří 100 až 150 let (alej byla obnovována a dosazována), který by potřeboval odborné ošetření dle doporučení a požadavků odborníků včetně Správy chráněné krajinné oblasti Jeseníky, kam obec spadá. [4] [26]

4.4.7. Zámecká lípa v Loučné nad Desnou. Příloha 8.12.

Lípa malolistá (*Tilia cordata* Mill.). Tento veterán (630 roků, 760 cm obvod kmene) lípy malolisté u zámku v Loučné nad Desnou je strom, který je součástí areálu, uvedeného v předchozí položce. Jeho návštěva by mohla být začátkem pouti po v navržené turistické naučné stezce. Zde by se měl každý návštěvník poklonit a zamyslet se nad svým osudem a vztahu k přírodě. Vždyť, pokud se botanici nemýlí, v době jejího vysazení se učil Karel IV. mluvit.

Jaký je ale zdravotní stav tohoto kmeta?

Jedná se o esteticky i historicky velmi hodnotný strom, jehož zdravotní stav je velmi narušený. Zejména v posledních letech se péče o strom podstatně zlepšila, koruna je svázána a péči se věnují nejlepší odborníci. Souvisí to s revitalizací celého zámeckého parku a opravami zámku. Strom je označen, chybí však jakákoliv informace pro návštěvníky. [27]

4.4.8. Buk u buku ve Velkých Losinách. Příloha 8.13.

Buk lesní (*Fagus sylvatica* L.). Další z možných zastávek na cestě po stopách Kleinů. Buk lesní ve stáří odhadovaném na 250 až 300 let se ukrývá v remízu vedle současné silnice z Velkých Losin do Loučné nad Desnou, tedy vedle starobylé komunikace spojující obě bývalá panství, původně patřící Žerotínům. Strom je obklopen mladým porostem a v době vegetace není ze silnice běžně k zahlédnutí. Je sice předpisově označen tabulkou ale opět bez jakéhokoliv ponaučení. Jeho zdravotní stav je havarijní, v kořenech je rozvinutá infekce dřevomoru, koruna je z větší části suchá. Stav je označen za havarijní. Nezodpovězenou otázkou zůstává, zda je to důsledkem stáří nebo zanedbané ochrany a péče. Tento případ odcházejícího veterána by měl být výzvou k hledání nových kandidátů ochrany a vytváření podmínek k jejich dlouhověkosti. [28]

4.4.9. Lípa u kostela v Postřelmově. Příloha 8.14.

Lípa srdčitá (*Tilia cordata Mill.*). Dominantní i drobné církevní stavby byly vždy místem, kam naši předkové vysazovali stromy jako součást celkové úpravy okolí, ale i na památku různých událostí. Mimořádná péče i ochrana způsobily, že v blízkosti sakrálních staveb se dochovala poměrně velká skupina dnes chráněných památných stromů. Mezi ně patří například lípa srdčitá u kostela v Postřelmově, která je pozůstatkem původně bohatší výsadby. Stáří se odhaduje na cca 150 roků. Je dobře ošetřovaná. Její koruna narušovala sousední kostel a také zasahovala nad vedlejší silnici I. třídy. Byla proto odborně seříznuta a rány ošetřeny. Strom je označen, dobře viditelný a přístupný, avšak bez informací. [29]

4.4.10. Lípa u kaple sv. Prokopa v Postřelmově. Příloha 8.15.

Lípa velkolistá (*Tilia Platyphyllos Scop.*). Torzo tohoto kdysi mohutného stromu je zbytkem rozsáhlejší skupiny lip v okolí kaple z roku 1696, která stojí u silnice, vedoucí z Postřelmova do Chromče a dále na silnici, vedoucí do Hradce Králové. Nejedná se sice o svědka původní výsadby. Je ale příkladem péče našich předků, kteří plynule dosazovali za dožitě jedince stromy nové. Je zde patrná velká mezera z poslední doby, kterou se snaží napravit současníci. Po sousední rovněž původně chráněné lípě zničené bouří v roce 2008 je zde vysazen strom nový na památku Anežky Přemyslovny včetně informační tabulky. Chráněná lípa je napadena dřevokaznou houbou. Vykazuje však silnou vitalitu a zmlazování větví. Vyžaduje odborné ošetření. Strom je označen, chybí informace. Strom ve spojení s kaplí tvoří významnou krajinnou dominantu. Za předpokladu vhodné informace je dobrou zastávkou na jedné z cyklotras. [30]

4.4.11. Javor babyka u kostela v Bludově. Příloha 8.16.

Javor babyka (*Acer campestre L.*). Vzácnější druh stromu, rostoucí uvnitř oploceného pozemku u kostela byl vysazen před cca 200 lety. Ještě nedávno mohutný veterán (více jak 400 cm obvod kmene) bohužel nepřežil dva mimořádné náporů počasí a původní větve se odlomily. Síla jedince se projevila vyrašením výmladků, které zdobí torzo kmene. Doufejme, že mu bude zachován klid a minimum zásahů, aby mohl projevit svou vitalitu. Okolí je upravené, strom označen, opět chybí jakákoliv informace, což by si živý svědek konce napoleonských válek jistě zasloužil. [10] [31]

4.4.12. Jasan nad kostelem v Lipové-lázních. Příloha 8.17.

Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior. L.*). Zdravý a vitální jedinec Jasanu ztepilého roste na rozhraní zastavěného území obce u jedné z cest od kostela do polí, kudy vede značená turistická stezka. Strom je cca 200 let starý, ošetřovaný, náležitě označený včetně informační tabulky. Je příjemným obohacením turistické trasy využívané i běžkaři, která vede do lyžařského střediska Na Miroslavi. Zdravý, cca 200 let starý strom, dobře udržovaný s ošetřenými ránami po odborném zásahu. Plní i funkci informativní jako doplněk turistické trasy. [1] [32]

4.4.13. Lípa u Ztraceného potoka. Příloha 8.18.

Lípa malolistá (*Tilia cordata Mill.*). Jeden z nejstarších stromů, lípa malolistá (cca 400 - 500 roků) v regionu, který pamatuje nejslavnější doby Vernířovic a okolí. Přes 400 let se zde těžila v nedalekém Sobotíně zpracovávala železná ruda. Obec byla významným ekonomickým centrem, soustřeďovala se sem i těžba dřeva. Je malým zázrakem, že v dnes převážně k rekreaci využívané, původně německé obci, se zachoval takto starý jedinec. Přežil i zásah požáru a větrů. Je zachováno torzo kmene s ošetřenými a zakrytými dutinami. Strom je označen včetně informační tabule. Příklad dobré péče. [33]

4.4.14. Lípa „Johanka“ v Šumperku na Zemědělské ulici. Příloha 8.19.

Lípa srdčitá (*Tilia cordata Mill.*). Nejmladší zde prezentovaný strom, lípa srdčitá (140 roků) je dokladem, že lze úspěšně dosáhnout ochrany i u poměrně mladých zajímavých stromů, které tak mají naději dožít se vyššího věku a třeba i dospět do kategorie zralého nebo dokonce kmetského věku. Ze zkoumaných jedinců nejlépe ošetřovaný strom s velmi dobrou informovaností a úpravou okolí, spojenou s užitečným využitím. Je zřejmá péče střední školy, na jehož území se nachází. [34]

4.4.15. Jilm u Lávky v Rapotíně. Příloha 8.20.

Jilm horský (*Ulmus glabra Huds.*). Mohutný, v krajině dominantní Jilm horský (150 roků) esteticky hodnotný doplňuje jedinečnost místa, spojeného s obnovenou zastřešenou dřevěnou lávkou pro pěší a cyklisty přes řeku Desnou. Ta spojuje dvě sousední obce Vikýřovice a Rapotín a je hojně využívána cykloturisty. Strom výrazně zpevňuje břeh řeky, přežil, ničivou povodeň. V roce 1997 i následně, místy necitlivé kácení pobřežních porostů.

Je označen, nemá informační tabulku, což na tak frekventované trase je velkou chybou. [35]

4.4.16. Buk v Reymannově parku v Jeseníku. Příloha 8.21.

Buk lesní červenolistý (*Fagus sylvatica Atropunicea*). Jedinec buku lesního červenolistého (200 let) je nejstarším zachovalým stromem z kdysi rozlehlějšího parku na severovýchodním okraji města. Strom pamatuje úsilí Vincenze Priessnitze při zakládání prvních vodoléčebných lázní v monarchii. Strom má silný, svalovitý kmen s četnými zhojenými ranami po odstraněných větvích. Je zdravého vzrůstu s dominantní korunou. Je esteticky zajímavý, kvete a plodí semena. K ochraně přispívá i přirozená ochrana okolním porostem od nedalekých komunikací. Strom náležitě označen včetně informací, což je prospěšné i tím, že kolem něho prochází jedna z přirozených nezpevněných pěších stezek parkem. [36]

4.4.17. Liliovník u Barborky v Šumperku. Příloha 8.22.

Liliovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera L.*). Tento okrasný strom, liliovník tulipánokvětý je protikladným příkladem a osudem stromu z parku založeného v polovině 19. století. S rozvojem města po I. světové válce se zvýšil tlak na volné pozemky ve městě a byla zastavěna i část parku včetně pozemků v okolí dnes chráněného stromu, který zázrakem přežil. Dnes strom svádí nerovný boj se sousedním domem s nímž má stejného vlastníka. Ten neustále poukazuje na ohrožení bydlení a jen s největším vypětím se daří držet ošetřování v přijatelných mezích. Vlastník by přivítal odstranění stromu. Je jen otázka času, kdy se mu to podaří. Zde nepomohou ani žádné finanční dotace, je to otázka hierarchie hodnot. Považuji strom z tohoto pohledu za ohrožený. Strom je sice označený, ke shlédnutí z veřejné komunikace, ale bez informační tabule. [37]

4.4.18. Mladoňovská lípa v Mladoňově. Příloha 8.23.

Lípa velkolistá srdcolistá (*Tilia platyphyllos subsp. Cordifolia*). Jeden z nejmohutnějších stromů lípy velkolisté srdcolisté v regionu s odhadovaným stářím více jak 260 roků. Vitální koruna, běžně kvetoucí. Roste na soukromém pozemku nedaleko silnice u rodinného domu, ne staršího jak 100 roků. I zde dochází ke střetu zájmu představ současného vlastníka s potřebou ochrany. Strom je viditelný z veřejné komunikace, označení je však skryto za

živým plotem. Okolí kmene je zarovnáno skládkou dřeva. Chybí jakákoliv informace, osada je přitom křižovatkou turistických značených cest. Strom je v anonymitě. Další reprezentant střetu zájmů vlastníka. [10] [38]

4.4.19. Fetkova lípa v Bohdíkově. Příloha 8.24.

Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*). Více jak 300letý svědek minulosti, lípa velkolistá rovněž trpí střetem se současnou civilizací. Jinak vitální strom má zřetelnou svislou trhlinu v celém kmeni, patrné jsou neodborné zásahy řezu a důsledky z rozšíření komunikace. Rovněž vlastník pozemku a sousední stavby nehýří nadšením a otevřeně se při průzkumu zajímal o možnosti odstranění stromu. Je to další příklad nedostatečné osvěty a výchovy k úctě ke stromům, který nenahradí žádné finanční příspěvky. Strom je označen, bez informační tabule. [39]

4.4.20. Lípa u Balcárků v Klášterci. Příloha 8.25.

Lípa velkolistá srdcolistá (*Tilia platyphyllos subsp. cordifolia*). Příklad zdánlivě dobré symbiózy zájmů. Mohutný dominantní jedinec lípy velkolisté srdcolisté ve věku nad 400 roků, s bohatou korunou bez vážnějších poruch roste na obecním pozemku v proluce mezi domy nedaleko silnice I. třídy a regulovaného potoka. Okolí kmene je ohrazeno nízkým dřevěným plotem. U stromu je dřevěná lavička využívaná k odpočinku okolních obyvatel. Negativním jevem je několikeré poškození kořenového systému svévolnými nepovolenými výkopy kanalizace a vodovodu k okolním domům, což může v budoucnu způsobit problémy se stabilitou stromu. Strom je řádně označen, bez informační tabule. A opět příčinou potíží nejsou peníze, ale neinformovanost. [40]

4.4.21. Valůškův tis v Javorníku. Příloha 8.26.

Tis červený (*Taxus baccata L.*). Zdatný jedinec vzácného chráněného druhu tisu červeného ve stáří 150 roků roste na soukromém pozemku na okraji dvora bývalého statku. Je řádně označen i s informační tabulí, okolí je udržované. Strom je bez vážnějších poruch. Vlastníci ochotně umožňují prohlídku. Vážným zjištěným nedostatkem byla absolutní neinformovanost v nedalekém městském informačním centru. Příklad dobré péče soukromého vlastníka a ignorance veřejné správy. Javorník se zámekem a dalšími zajímavostmi je hojně navštěvován turisty z české i polské strany. [1] [41]

4.4.22. Frývaldovská lípa v Lipové-lázních. Příloha 8.27.

Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*). Dominantní strom na okraji parčíku s památkem Frývaldovské stávky (Frývaldov, dřívější název Jeseníku) v centru obce. Dobře viditelný z křižovatky frekventovaných silnic, upravené udržované okolí. Strom bude v blízké době vyžadovat ošetření, v koruně jsou proschlé menší větve. Roste na obecním pozemku, zajištění prostředků by neměl být pro obec zásadní problém. Je označený, informační tabule je zničená. Informace o stromu a jeho historii by jistě zajímala některé cestující na nedaleké autobusové zastávce. [1] [42]

4.4.23. Dub v Zábřehu. Příloha 8.28.

Dub letní (*Quercus robur L.*). Více jak 200 let rostoucí dub lesní na krajnici silnice ze Zábřehu do Růžového údolí, je posledním zástupcem původní aleje, lemující tuto starou obchodní cestu. Je silně ohrožen komunikací, zimním solením a omezením kořenového systému. Zdravotní stav není dobrý. Strom je napaden houbou, větve jsou proschlé. Je označen, patří mezi nejdéle chráněné stromy (1984). Informační tabule není. Je však otázkou jak bude vyřešen střet zájmů, ochrana bezpečnosti provozu na komunikaci a ochrana vzácného stromu. [43]

4.4.24. Kaštanovník v Zábřehu. Příloha 8.29.

Kaštanovník jedlý (*Castanea sativa Mill.*). Cenný, vzácný a statný strom (160 roků), kaštanovník jedlý, roste na strmém svahu nad jednou z příjezdových komunikací do města ze severu. Má přes neodborné zásahy do koruny a zastínění okolním porostem dobrou vitalitu a perspektivu dalšího růstu. Je sice náležitě označen ale bez informace a je obtížně přístupný. V době vegetace je téměř utajený. Neplní jakoukoliv informační funkci. Roste na pozemku města, finanční prostředky na základní důstojnou úpravu okolí by neměly být problémem. Tím je zjevná nevědomost a hierarchie hodnot. [44]

4.4.25. Rabštejnský buk v Bedřichově u Oskavy. Příloha 8.30.

Buk lesní (*Fagus sylvatica L.*). Tento statný jedinec buku lesního nedaleko Rabštejnské myslivny je na okraji lesního převážně bukového masivu, který je ve věku jeho dětí a vnuků. Lokalita je na jižním svahu Hrubého Jeseníku v enklávě v okolí zříceniny hradu, rekreačního a restauračního zařízení a myslivny, území leží v CHKO Jeseníky. Je jedním

ze svědků staršího zalesnění, které bylo komerčně vytěženo. Život si zachoval pravděpodobně díky výjimečné „figuře“ a reprodukčním schopnostem. Nevykazuje žádná větší poškození a nevyžaduje mimořádnou momentální péči. Roste na exponovaném místě na trase tří turisticky značených cest.

Je dobře označen včetně informace a díky dobré poloze i navštěvován. Jeden z mála příkladů dobrého stavu, příkladné péče i využití památného stromu veřejností. [45]

4.4.26. Smrk u obrázku na Miroslavi. Příloha 8.31.

Smrk ztepilý (*Picea abies* (L.)Karst.). Další příklad stromu, rovněž typického zástupce lesních porostů v Jeseníkách, smrku ztepilého, tentokrát na severní straně Hrubého Jeseníku u lesní cesty vybíhající jižním směrem z Lipové-lázně k bývalým samotám na Miroslavi, nyní známému rekreačnímu centru zimních i letních sportů. Strom je asi 130 roků starý, statný a zdravý. Je na něm zarámovaný obrázek, připomínající neznámou událost. Je řádně označen včetně informační tabule. Díky tomu, že se nachází na turisticky značené pěší trase i křižovatce běžkařských stop, nedaleko sportovního areálu, je hojně navštěvován a obdivován. Kladný příklad dobré péče o strom bez nezbytnosti momentálního zásahu. [46]

4.5. Nalezené zajímavé stromy

Památné stromy jsou podrobně odborně zdokumentovány a podle současných možností je o ně náležitě pečováno. Daleko ohroženější jsou ale stromy a stromořadí, kterým se ochrany označením „památné stromy“ zatím nedostalo a jsou odsouzeny k rozhodování o jejich kácení místním správním orgánům.

Při výzkumu jsem zaznamenala i několik zajímavých jedinců a zbytků stromořadí, které dokumentují vývoj území a plní podobný účel jako stromy evidované a chráněné.

4.5.1. Dub letní v Bernarticích. Příloha 8.32.

Dominantní jedinec vysazený v roce 1905 na návrší na úpatí Rychlebských hor na upraveném pozemku s pamětní deskou v německém jazyce, připomínající rok a důvod vysazení, vzpomínka 100. výročí úmrtí Friedricha von Schillera.

4.5.2. Lípa srdčitá v Hrabišíně u č.p. 251. Příloha 8.33.

Ošetřený strom doplňuje rekonstruovanou část bývalé zemědělské usedlosti na pozemku vedle zrestaurovaného vjezdu.

4.5.3. Jasan ztepilý ve Štěpánově u Starého Města. Příloha 8.34.

Více jak stoletý strom u polorozbořené boží muky tvoří dvojici zapomenutých svědků minulosti v bývalé německé horské osadě nedaleko Starého Města.

4.6. Data

Zde jsou uvedeny tabulky specifikující zkoumané památné stromy, výsledky hodnocení péče o ně včetně náležitého označení a informací.

Tabulka č. 1: **Přehled počtu památných stromů v okresech Šumperk a Jeseník.**

A) Jednotlivé stromy a skupiny stromů

Druh památného stromu	Počet PS okres Šumperk	Počet PS okres Jeseník	Celkem
Borovice	0	2	2
Buk	3	2	5
Dub	13	11	24
Hrušeň	1	0	1
Jasan	0	4	4
Javor	1	5	6
Jedle	0	1	1
Jilm	1	1	2
Kaštan	1	5	6
Liliovník	2	0	2
Lípa	52	14	66
Modřín	0	2	2
Smrk	2	5	7
Tis	0	7	7
Topol	1	0	1
Thuje	0	1	1
Trnovník	0	1	1
Celkem	77	61	138

Zdroj: www.drusop.nature.cz, vlastní zpracování

B) Stromořadí

Stromořadí	Počet alejí okres Šumperk	Počet alejí okres Jeseník	Celkem
Alej	2	0	2

Zdroj: www.drusop.nature.cz, vlastní zpracování

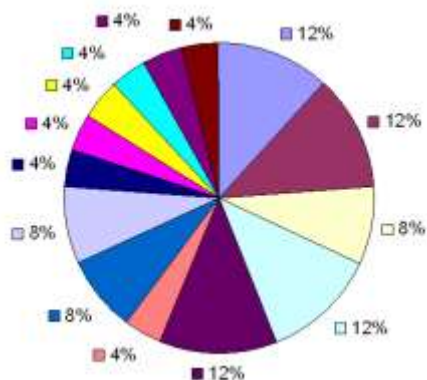
Údaje v tabulkách 1 A), B) vychází z oficiálních seznamů památných stromů v okresech Šumperk a Jeseník a dokládají, jak rozmanitost druhů, tak převahu lip a dubů.

Tabulka č.2: Zkoumané památné stromy – druh, počet.

Dub letní	<i>Quercus robur L.</i>	3
Lípa velkolistá srdcolistá	<i>Tilia platyphyllos subsp.cordifolia</i>	3
Liliovník tulipánokvětý	<i>Liriodendron tulipifera L.</i>	2
Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata Mill.</i>	3
Lípa velkolistá	<i>Tilia Platyphyllos Scop.</i>	3
Tis červený	<i>Taxus baccata L.</i>	1
Lípa malolistá	<i>Tilia cordata Mill.</i>	2
Buk lesní	<i>Fagus sylvatica L.</i>	2
Buk lesní červenolistý	<i>Fagus sylvatica Atropunicea</i>	1
Jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior. L.</i>	1
Javor babyka	<i>Acer campestre L.</i>	1
Jilm horský	<i>Ulmus glabra Huds</i>	1
Kaštanovník jedlý	<i>Castanea sativa Mill.</i>	1
Smrk ztepilý	<i>Picea abies L. Karst.</i>	1
Lípové stromořadí mix		61

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 1: Zkoumané památné stromy znázorněné v %.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 3: **Rozdělení PS podle druhu vlastníka z hlediska péče, označení a informací.**

Poř.č.	Název PS	Vlastník pozemku	Péče o PS Ano, Ne	Označení PS	Informační tabule
1	Popravčí dub	Česká republika	Ne	Ano	Ne
2	Bludovská lípa	Ing. Karel Mornstein-Zierotin	Ne	Ano	Ne
3	Liliovník u staré školy	Obec Libina	Ano	Ano	Ne
4	Dub u hřbitova v Třeštině	Obec Třeština	Ano	Ano	Ne
5	Urbášková lípa	Obec Police	Ano	Ano	Ne
6	Památná alej k hrobce Loučenské větve rodiny Kleinů	1) Obec Loučná nad Desnou 2) Lesy ČR	Ano	Ano	Ano
7	Zámecká lípa	GEORGIUS DENATOR s.r.o.	Ano	Ano	Ne
8	Buk u buku	Česká republika	Ne	Ano	Ne
9	Lípa u kostela	Římskokatolická farnost Postřelmov	Ano	Ano	Ne
10	Lípa u kaple sv. Prokopa	Obec Postřelmov	Ne	Ano	Ne
11	Babyka u kostela	Římskokatolická farnost Bludov	Ano	Ano	Ne
12	Jasan nad kostelem	Obec Lipová-lázně	Ano	Ano	Ano
13	Lípa u ztraceného potoka	Jiří Klimeš	Ano	Ano	Ano
14	Lípa Johanka II. z Lichtenštejna	Olomoucký kraj	Ano	Ano	Ano
15	Jilm u lávky	Obec Rapotín	Ano	Ano	Ne
16	Buk v Reymannově parku Jeseník	Město Jeseník	Ano	Ano	Ano
17	Liliovník u Barborky	Jan Klimeš	Ne	Ano	Ne
18	Mladoňovská lípa	Miroslava Šafářová	Ne	Ano	Ne
19	Fetkova lípa	Vlastimil Žák	Ne	Ano	Ne
20	Lípa u Balcárků	Obec Olšany	Ano	Ano	Ne
21	Valůškův tis	Jan Valůšek	Ano	Ano	Ano
22	Frývaldovská lípa	Obec Lipová-lázně	Ne	Ano	Ne
23	Dub v Zábřehu	Město Zábřeh	Ne	Ano	Ne
24	Kaštanovník v Zábřehu	Město Zábřeh	Ne	Ano	Ne
25	Rabštejský buk	Česká republika	Ano	Ano	Ano
26	Smrk u obrázku na Miroslavi	Česká republika	Ano	Ano	Ano

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 4: Vyhodnocení kvality informací a péče o PS.

Vlastníci	Fyzické osoby	Obce	Ostatní *	Celkem
Tabulka s označením památný strom	6	12	8	26
Informace o stromu - popis	2	3	3	8
Věnovaná péče o památný strom odpovídající	2	8	6	16
Věnovaná péče o památný strom neodpovídající	4	4	2	10

Zdroj: Vlastní zpracování

* ČR, kraje, právnické osoby, římskokatolické farnosti.

4.7. Praktický výstup z výzkumu

Návrh trasy naučné stezky. Přílohy 8.4. a 8.5.

Návrh se zaměřuje na popularizaci památných stromů prostřednictvím naučné stezky, kterou jsem nazvala „Po stopách stavitelů Kleinů“. Tento rod se významně podílel na řadě dodnes sloužících železnic a silnic v tehdejší Rakousko – Uhersku a zapsal se významně i do vývoje místního kraje, odkud pocházel a kde po několik generací žil. Nepředpokládám, že by se ve větší míře projevil o trasu spojující pouze památné stromy zájem. Území severně od Šumperku po hřeben Hrubého Jeseníku, zahrnující obce Vikýřovice, Rapotín, Petrov nad Desnou, Sobotín, Velké Losiny a Loučnou nad Desnou je plné různých turistických, sportovních a kulturních zajímavostí a jiných nabídek. K návštěvě všech a alespoň krátkému pobytu je třeba několik dní, ale dá se vytvořit zajímavý program i na jediný den. Věřím, že na nejzajímavější místa si mnozí udělají čas i později.

4.8. Výsledky a diskuse

Na území okresů Šumperk a Jeseník je evidováno celkem 138 jednotlivých stromů a skupin stromů a 2 stromořadí. Největší druhové zastoupení tvoří celkem 66 lip a 24 dubů. Svědčí to o oblíbenosti těchto stromů u slovanského a germánského původního obyvatelstva, ale

i o schopnosti těchto druhů dosáhnout dlouhověkosti. Ostatní druhy jsou zastoupeny v podstatně menších počtech. Vyskytují se ale i nepůvodní druhy, vysázené jako cizokrajné pro okrasu. Patří mezi ně například liliovník tulipánokvětý nebo trnovník původem ze Severní Ameriky. Naopak nejrozšířenější druhy jako borovice, buk, smrk, jedle, modřín, jasan nebo javor jsou zastoupeny mezi památnými stromy překvapivě málo. Rovněž ochranu pouze dvou stromořadí zařazením mezi památné stromy v kraji bohatém na aleje považuji za nedostatečnou.

Ve výzkumné části bylo zdokumentováno 25 jedinců památných stromů a jedno stromořadí. Tito zástupci byli vybráni podle jejich vazeb a spojení s okolím. Například lípy u významných staveb v blízkosti zámků v Loučné nad Desnou a v Bludově nebo u církevních staveb lípa u kostela v Postřelmově, lípa u kaple sv. Prokopa v Postřelmově, javor babyka u kostela v Bludově. Další památné stromy zůstaly zachovány u historických komunikací.

Zajímavější jsou výsledky zkoumání péče o památné stromy, jejich označení a informace o nich. Označení státním znakem bylo u všech jedinců i stromořadí, tj. celkem 26. Naopak nedostatečná je informovanost o jednotlivých stromech. Informační tabule o druhu, stáří a jiných zajímavostech byla pouze u osmi případů. Rovněž byla posuzována úroveň péče o zkoumané památné stromy. U šestnácti položek včetně stromořadí jsem posoudila péči jako odpovídající a dostatečnou. Zbývajících 10 by si zasloužilo kvalitnější péči. Podle mého názoru není o památné stromy vždy náležitě postaráno a je co zlepšovat.

Prověřovala jsem rovněž možnosti získání finančních prostředků prostřednictvím operačních programů a orientačně ověřovala ceníky odborných prací ošetření stromů. Podmínky k zajištění ošetření považuji za vyhovující a neměly by být překážkou ke zlepšení péče o památné stromy.

4.9. Závěr výzkumné části

Mým terénním výzkumem jsem došla k závěru, že kvalita péče o památné stromy, celkem 25 stromů a 1 stromořadí, je různá. Obce pečují o památné stromy převážně kvalitně, ze zkoumaného počtu je takto hodnoceno 8 včetně 1 stromořadí z celkového počtu 12 položek. U fyzických osob je poměr opačný, z celkových 6 hodnocených byly vyhodnoceny pouze 2 s dobrou péčí. U ostatních (stát, kraje, právnické osoby a církve)

byla zjištěna dobrá péče u 6, 2 stromy ve špatném stavu a s neodpovídající péčí jsou ve Velkých Losinách, kde tzv. Popravčí dub zničila vichřice a jeho stále označené torzo je bez mimořádné péče. Druhý buk je silně napaden kořenovým dřevomorem a jeho koruna se rozpadá. Na péči je již pravděpodobně pozdě. Podrobnější hodnocení jednotlivých stromů jsou pro přehlednost uvedena v kapitolách 4.4.1. – 4.4.26., popisujících a hodnotících jednotlivé památné stromy.

Překvapivý je malý počet chráněných stromořadí v krajině, která je na ně velmi bohatá. Druhým překvapením je mizivý počet památných stromů v Šumperku, který je proslulý bohatou městskou zelení se staletými parky i samostatně rostoucími stromy. Ochrany požívají pouze 2 jedinci.

5. ZÁVĚR

Současná vedení měst a obcí vynakládají poměrně značné částky na výsadbu stromů a ostatní okrasné zeleně a na následnou péči. Problémem zůstává kvalita následné péče a také ochrana mladých stromů a sazenic před zloději a vandaly. Výsadba je často poškozována a ničena. A to jak ctihodnými váženými občany, kteří si obohacují zahrádku, tak mládeží, která si zde dokazuje svou sílu. Práce naznačuje, že je dostatek příležitostí k získání finančních prostředků z různých zdrojů. Problémy většině potenciálních zájemců dělá odborné zpracování a zdůvodnění žádosti. Neumějí se orientovat v poměrně složité problematice. Je zde prostor pro odborné poradenství.

Širší pohled na celou problematiku péče nejenom o památné stromy ale na úlohu stromů v krajině mě přivedl k přesvědčení, že problém je mnohem širší a hlubší. Je často zužován pouze na jeden aspekt, to je kvalita péče a její finanční náročnost a získávání financí. Chybí však systematické vytváření všeobecného povědomí o hodnotě a jedinečnosti tohoto přírodního a kulturního bohatství. Prolistovala jsem například učebnici základní školy 3. třídy z prvouky, která mimo jiné učí děti základům znalostí o stromech a zajímavostech města ve kterém žijí a o jeho okolí. Děti při té příležitosti navštívily městské hradby, strom, který se umístil v soutěži strom roku, a další zajímavosti. Ale o tom, že i stromy jsou chráněné, a kde je ve městě najdou se nedozvídají nic. Obdobně se k těmto zajímavostem

chovají i různé propagační letáky v informačním centru. Chybí informovanost a výchova k úctě nejenom památných stromů, ale i nemovitým kulturním památkám. Mohla by k tomu přispět i mnou navržená trasa naučné stezky.

V průběhu prováděného výzkumu jsem si postupně uvědomovala širší souvislosti týkající se nejenom památných stromů, ale i kulturních památek a pamětihodností. Zájem se mnohdy zúžuje pouze na péči a zajišťování prostředků na ni. V pozadí ale zůstává druhá strana mince, to je účel, využití, prospěch a podobně. Při zkoumání jednotlivých památných stromů jsem zjistila, že ve většině případů jsou v roli tichých neznámých. Jsou sice podle zákona označeny, většinou ale chybí jakákoliv další informace. A na to navazuje i nevědomost, neznalost a neinformovanost veřejnosti. Změna k lepšímu není jednoduchá, ale může se prosazovat i malými kroky.

Nejnadějnější je začít od nejmladší generace. Děti v základních školách získávají znalosti o přírodě, učí se pouze obecné základní informace o stromech. Vycházka s návštěvou památného stromu a přiměřeným výkladem paní učitelky jistě zanechá v některých z nich základ kladného vztahu a úcty k zajímavým stromům v jejich okolí. Přesvědčila jsem se, že se tak ve většině případů neděje.

Napsala jsem tedy informační dopis do základních škol v místech, kde jsem výzkum prováděla. Snad jsem nikoho neurazila a očekávám alespoň nepatrnou odezvu.

Náprava není jednoduchá. Jednou z cestiček by snad bylo, aby se na výsadbě podíleli právě obyvatelé z okolí. Tak tomu bylo v minulosti. Naši předkové stromy sázeli k různým výročím, narození syna na významných místech a také o ně řádně pečovali. Býval to dobrý zvyk vysadit strom při dokončení stavby, ať již domu, kostela nebo kaple. Někdy jeden nebo souměrně dva či čtyři – stavby se brzy zahalily do zelených korun. A tak máme díky některým zápisům v kronikách i povědomí o tom, jak staré jsou stromy, které chráníme jako památné. [5] V oblasti mého výzkumu se před téměř 70 lety vyměnila většina obyvatel, zmizely historické souvislosti a citové vazby. I přes toto složité období přežila část hodnotných stromů, z nichž jenom některé požívají nejvyšší ochrany. Dnes, kdy je vše za anonymní peníze, které nikoho nebolí, se málo kdo obtěžuje bránit své okolí. Snad se podaří stav zlepšovat. Tak jako nová generace začíná svědomitěji třídit odpad, nespalovat odpadky v kamnech a zajímá se o zdravější výživu, zákonitě ji bude více zajímat i životní prostředí.

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

- [1] DONEEOVÁ, Hana a kol. *Památné stromy v okrese Jeseník*. Město Jeseník: 2003.
- [2] GÁBA, Zdeněk, TEMPÍROVÁ – KOTRLÁ, Dagmar. *Bratři Kleinové stavitelé silnic a železnic*. Okresní vlastivědné muzeum v Šumperku, 2000 jako 27. svazek knihovničky Severní Moravy. ISBN 80-85083-34-5.
- [3] GROWKA, Květosla, MALÝ, Libor. *Jeseníky mezi vzpomínkou a přítomností*. Liberec: Knihy 555, 2008. 128 s. ISBN 978-80-86660-25-7.
- [4] HIEKE, Karel. *Moravské zámecké parky a jejich dřeviny*. 1. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1985.
- [5] HRUŠKOVÁ, Marie, LUDVÍK, Bedřich, TUREK Jaroslav. *Stromy se na nás dívají*. 1. Vydání. Plzeň: Fraus, 2003. 176 s. ISBN 80-7238-275-6.
- [6] HRUŠKOVÁ, Marie, LUDVÍK, Bedřich. *Paměť stromů*. Praha: Mladá fronta, 2006. 264 s. ISBN 80-204-1500-9.
- [7] JARMAROVÁ, Hana. *Zmizelá Morava a Slezsko, Šumperk*. 1. vydání. Praha – Litomyšl: Paseka, 2009. 72 s. ISBN 978-80-7185-952-9.
- [8] KOLAŘÍK, Jaroslav. *Péče o dřeviny rostoucí mimo les, 1 díl*. 1. vydání. Vlašim: ČSOP, 2003, 328 s. Metodika Českého svazu ochránců přírody č. 5. ISBN 80-86327-36-1.
- [9] MELZER, Miloš a kol. *Vlastivěda šumperského okresu*. 1. vydání. Okresní vlastivědné muzeum Šumperk, 1993. ISBN 80-85083-02-7.
- [10] NĚMEC, Jan a kol. *Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vydání. Praha: Olympia, a.s., 2003. 224 s. ISBN 80-7033-781-8.
- [11] SEVERNÍ MORAVA vlastivědný sborník, svazek 94. Vydalo Vlastivědné muzeum Šumperk, 2008.
- [12] VESCOLI, Michael. *Keltský stromový kalendář. O lidech, času a stromech*. 1. vydání. Praha: Volvox globator, 1997. 194 s. ISBN 80-7207-067-3.

Jiné zdroje:

- [13] zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- [14] vyhláška 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny prováděcí k zákonu č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- [15] AOPK ČR. Péče o dřeviny - opatření [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/bezlesi-opatreni/pece-o-dreviny.html>>.
- [16] Péče o stromy. Ceník / Ořezy stromů a rizikové kácení stromů [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://peceostromy.net/cenik>>.
- [17] SMALTOVNA TUPESY, a.s. Označení chráněných území [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.smaltovna-tupesy.cz/scripts/zbozi.php?KID=106>>.
- [18] Treemen. Památné stromy komplexní péče o stromy a zeleň [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.treemen.cz/pamatne-stromy>>.
- [19] AOPK ČR. Památné stromy, ochrana dřevin [online]. [cit. 2014-10-02]. Dostupný z WWW: <<http://praha.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/pamatne-stromy-ochrana-drevin/>>.
- [20] AOPK ČR. Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Ceník [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/res/data/003/000669.pdf>>.
- [21] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=6923&SO_MOST=100123>.
- [22] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=6914&SO_MOST=100114>.
- [23] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=6872&SO_MOST=100072>.
- [24] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=6925&SO_MOST=100125>.

- [25] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=13115&SO_MOST=105379>.
- [26] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6883&SO_MOST=100083>.
- [27] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6879&SO_MOST=100079>.
- [28] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6878&SO_MOST=100078>.
- [29] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6931&SO_MOST=100131>.
- [30] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6929&SO_MOST=100129>.
- [31] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6888&SO_MOST=100088>.
- [32] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6819&SO_MOST=100019>.
- [33] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6885&SO_MOST=100085>.
- [34] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=13774&SO_MOST=105713>.

- [35] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6887&SO_MOST=100087>.
- [36] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=12816&SO_MOST=105119>.
- [37] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6884&SO_MOST=100084>.
- [38] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6886&SO_MOST=100086>.
- [39] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6912&SO_MOST=100112>.
- [40] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6899&SO_MOST=100099>.
- [41] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6830&SO_MOST=100030>.
- [42] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6814&SO_MOST=100014>.
- [43] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6917&SO_MOST=100117>.
- [44] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TRE=6874&SO_MOST=100074>.

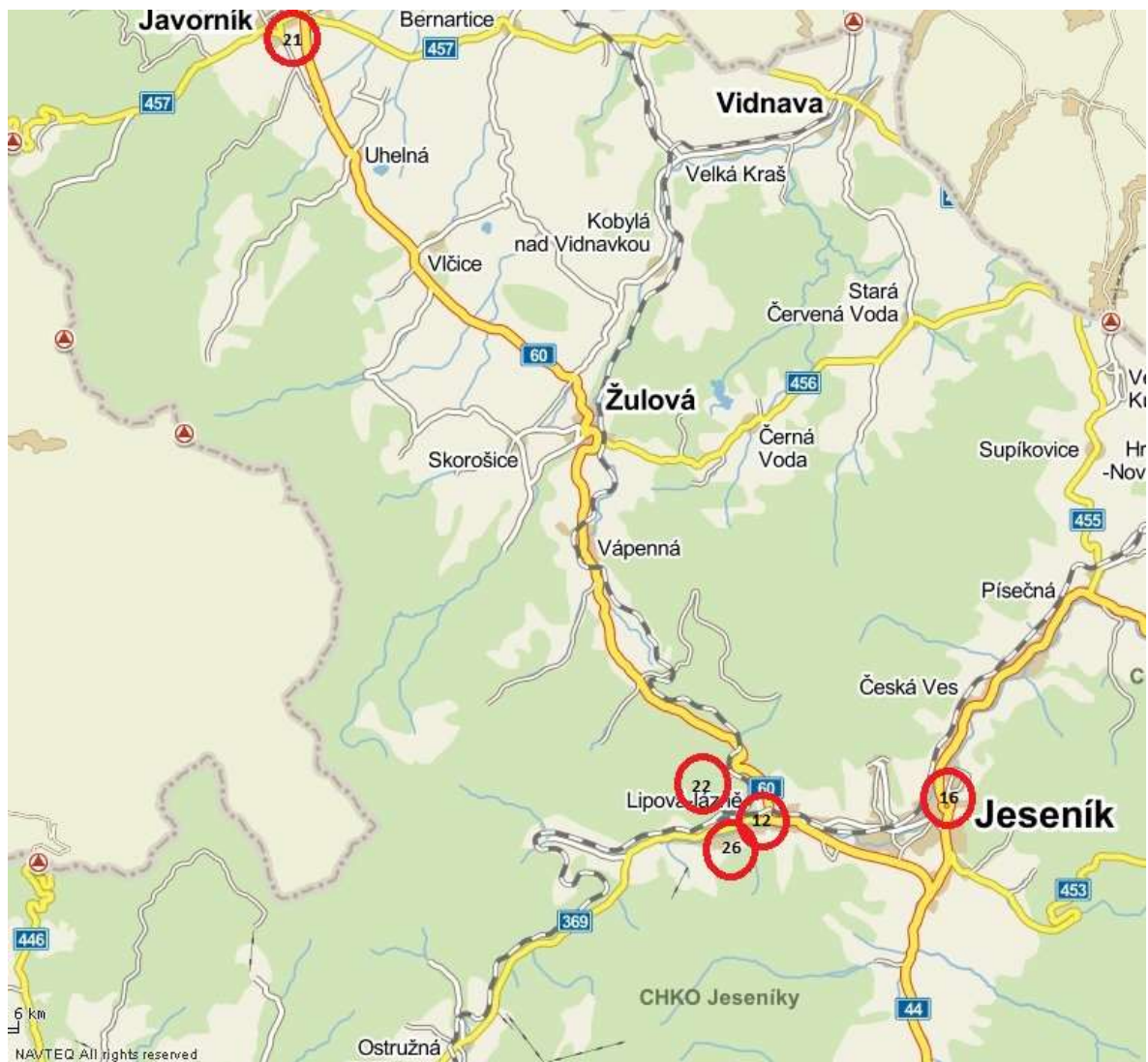
- [45] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TR EE=13950&SO_MOST=105837>.
- [46] AOPK ČR. Památné stromy (§46) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TR EE=6802&SO_MOST=100002>.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AOPK ČR	– Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
DPH	– Daň z přidané hodnoty
PS	– Památný strom (stromy)
ZŘ	– Základní řez
BŘ	– Bezpečnostní řez
SFŽP	– Státní fond životního prostředí
MŽP	– Ministerstvo životního prostředí
OPŽP	– Operační program životního prostředí
ČR	– Česká republika
NP	– Národní park
PO	– Ptačí oblast
EVL	– Evropsky významná lokalita
CHKO	– Chráněná krajinná oblast
NPR	– Národní přírodní rezervace
NPP	– Národní přírodní památka
PR	– Přírodní rezervace
PP	– Přírodní památka
ZCHÚ	– Zvláště chráněné území
PPK	– Program péče o krajinu
MaS	– Správa nezcizitelného majetku ve zvláště chráněných územích
POPFK	– Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
TTP	– Trvalý travní porost

8. PŘÍLOHY

Příloha 8.1. Mapa okresu Jeseník

Zdroj: Vlastní, www.mapy.cz

Příloha 8.2. Mapa okresu Šumperk

Zdroj: Vlastní, www.mapy.cz

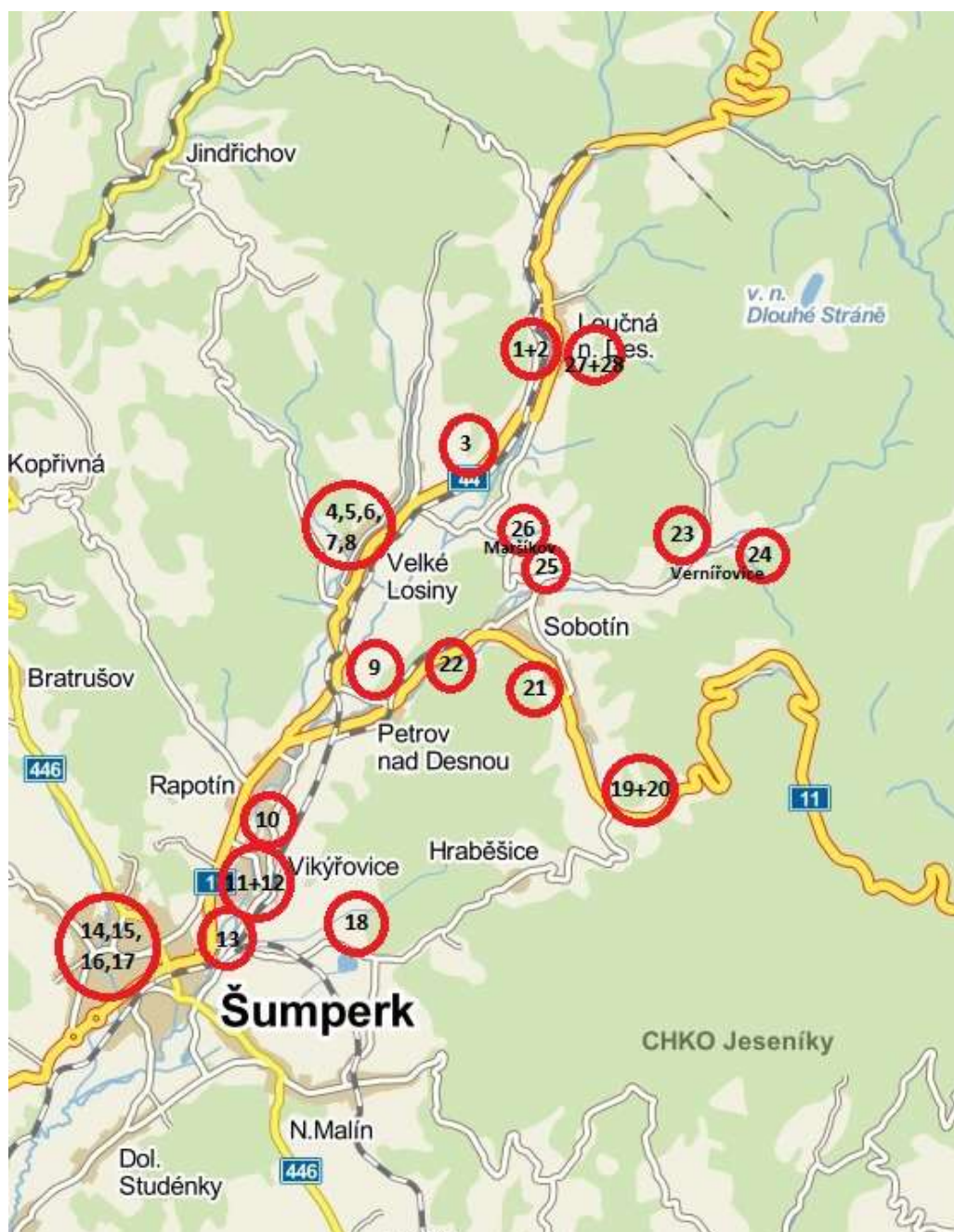

Příloha 8.3.

Seznam zkoumaných památných stromů umístěných v mapách.

- 1 – Popravčí dub ve Velkých Losinách
- 2 – Bludovská lípa (zámecká)
- 3 – Liliovník u staré školy
- 4 – Dub u hřbitova
- 5 – Urbášková lípa
- 6 – Památná alej k hrobce rodiny Kleinů
- 7 – Zámecká lípa
- 8 – Buk u buku
- 9 – Lípa u kostela
- 10 – Lípa u kaple sv. Prokopa
- 11 – Javor babyka u kostela
- 12 – Jasan nad kostelem
- 13 – Lípa u Ztraceného potoka
- 14 – Lípa „Johanka“
- 15 – Jilm u Lávky
- 16 – Buk v Reymannově parku
- 17 – Liliovník u Barborky
- 18 – Mladoňovská lípa
- 19 – Fetkova lípa
- 20 – Lípa u Balcárků
- 21 – Valůškův tis
- 22 – Frývaldovská lípa
- 23 – Dub v Zábřehu
- 24 – Kaštanovník v Zábřehu
- 25 – Rabštejnský buk
- 26 – Smrk u obrázku na Miroslavi

Příloha 8.4. Mapa návrhu trasy naučné stezky – „Po stopách stavitelů Kleinů“

Zdroj: Vlastní, www.mapy.cz

Příloha č. 8.5. Návrh trasy naučné stezky „Po stopách stavitelů Kleinů“

Za výchozí bod doporučuji zvolit Loučnou nad Desnou. Je zde největší nabídka ubytování a stravovacích služeb od velkých hotelů např. Hotel Dlouhé Stráně až po malé penziony jako je Oaza a pod.

Jednodenní trasa:

Je vhodná pro méně zdatné k absolvování autem s kombinací krátkých pěších vycházek nebo pro zdatnější na kole. Její délka je asi 50 km.

Stanoviště 1.

- **0 km** – Památný strom Zámecká lípa v Loučné nad Desnou (4.12.). Symbolický začátek u pravděpodobně nejstaršího stromu v regionu. Současně lze projít sousedním zámeckým parkem a shlédnout práce na jeho regeneraci.

Stanoviště 2.

- **0,5 km** – Návštěvu prodloužíme do památné aleje (4.11.) k hrobce Kleinů. Poté se vydáme směrem jižním do Velkých Losin.

Stanoviště 3.

- **3 km** – Památný strom Buk u Buku (4.13.) ve Velkých Losinách. Krátká zastávka vhodnější pro cyklisty, odstavení auta na krajnici silnice vyžaduje opatrnost. Buk je svědkem dění na pradávnejší komunikaci, spojující původně dvě centra velkolosinského panství. Je značně poškozený, napadený dřevomorem a značně proschlý. Každá naše zastávka může být poslední. Kolik povozů, aut a lidí asi projelo kolem za více jak 250 let?

Stanoviště 4.

- **6 km** – Přijíždíme do významného, památkami a zajímavostmi nabitého historického sídla Velké Losiny. Jejich prohlídka by si vyžádala delší dobu. Lze ji doporučit jako samostatnou i s možností ubytování, spojenou s návštěvou lázní a popřípadě i v době od května do října návštěvou termálního koupaliště. První zastavení patří kostelu Sv. Jana

Křtitele (1603) s pohřební kaplí Žerotínů. Je to jeden z nejrozsáhlejších vesnických kostelů na Moravě, byl postaven protestanty v době předbělohorské a později upravován.

Stanoviště 5.

- **7 km** – Cyklisté mohou pokračovat klidnější vnitřní místní cestou okrajem lázní a nahlédnout do lázeňského parku. Lázně se nyní zaměřují na léčbu pohybových ústrojí. Termální venkovní koupaliště se sirnou vodou o teplotě cca 27 °C k další významné památce, ruční papírně. Automobilisté souběžně po silnici přijedou na stejné místo.

Stanoviště 6.

- **7 km** – Do naší jednodenní trasy doporučuji zařadit návštěvu ruční papírny založené na konci 17. století Janem mladším ze Žerotína, která patří mezi nejstarší komerčně pracující ruční papírny v Evropě. V době založení patřila k širokým ekonomickým aktivitám jednoho z nejmocnějších českých šlechtických rodů. Návštěvníci mohou shlédnout výrobu v historické technologii, navštívit muzeum historie výroby papíru, popřípadě si zakoupit některý z výrobků. Unavenějším se nabízí služby stylové restaurace vybudované z jedné bývalé hospodářské budovy v areálu papírny.

Stanoviště 7.

- **8 km** – Naše trasa pokračuje jižním směrem po silnici k renesančnímu zámku, jehož krásu ale posoudíme pouze zvenčí a projdeme se zámeckým parkem s mnoha vzácnými stromy (MP). Navštívíme-li místo v jarních měsících, asi bude zastávka delší, neodoláme kráse kvetoucích rhododendronů a azalek.

Stanoviště 8.

- **8,5 km** – Jakmile dojdeme na východní okraj parku, uvidíme za silnicí na oploceném pozemku torzo bývalého majestátu, památného stromu Popravčího dubu (4.6.). Jsme totiž v jádru z historie nechvalně známých čarodějnických procesů, které jsou spojeny s místním panstvím, zámkem a okolím.

Stanoviště 9.

- **9 km** – Motoristé budou pokračovat po silnici směrem k Šumperku, cyklistům se nabízí souběžná místní komunikace parkem a okrajem Rapotína. Při vjezdu do obce nás upoutá silueta částečně již zbořené poslední sklárny v oblasti, která dokumentuje kdysi ekonomicky významné odvětví v Jeseníkách, využívajícího jak nerostné bohatství, tak zejména zdroje energie, dřeva.

Stanoviště 10.

- **13 km** – Definitivně jsme opustili zasetí hor a projíždíme obcí Rapotín se zastávkou u drobné a nenápadné historické památky, umístěné na soukromém pozemku u místní komunikace. Je to boží muka, postavená pozůstalými na památku jedné z obětí čarodějnických procesů. Obdobných připomínek temné historie se dochovalo v okolí několik.

Stanoviště 11.

- **14 km** – Cesta pokračuje mimo hlavní trasu po místní komunikaci k památnému stromu, Jilm u Lávky ve Vikýřovicích (4.20.). Tento majestátný strom zázračně přežil i ničivou povodeň v roce 1997, kdy byla zaplavena většina obce a dál se vypíná na břehu řeky Desná a zdobí nedalekou renovovanou dřevěnou lávku.

Stanoviště 12.

- **14,2 km** – Obec nemůžeme opustit bez alespoň krátké návštěvy Veterán muzea se zooparkem, soukromé svérázné expozice místního nadšence, shromažďujícího různé svědky minulosti. Od dětských kočárků, historických jízdních kol až po tank. V zooparku jsou k vidění různá zvířata. Místo je navštěvováno dětmi nejenom z místních mateřských škol, ale pravidelně i z okolních obcí včetně Šumperka.

Stanoviště 13.

- **15 km** – Další zastávka si vyžádá delšího času. Navštívíme nově vybudované muzeum silnic ve Vikýřovicích. Za podpory Olomouckého kraje a příspěví EU se podařilo shromáždit a výstavně uspořádat velké množství dokladů budování a provozování silnic. Jsou zde k vidění důvěrně známé a rychle mizející různé druhy kamenných patníků jiných

drobných prvků až po kovové mostní konstrukce, náradí, projektové dokumentace a pod. je zde zřetelná stopa rodu Kleinů.

Stanoviště 14., 15., 16., 17.

-17 km - Po několika stech metrech překročíme hranice Šumperka a budeme se snažit dostat do centra k radnici, jejíž věž se sousední věží kostela je zdaleka viditelná. Výstupem na radniční věž (pomocí moderního výtahu), zejména při pěkném počasí je dobrá prohlídka zahájit. (stanoviště 16.)

Z ochozu je vidět téměř celé město. V budově je informační centrum, kde si můžeme zajistit asi hodinovou prohlídku nejzajímavějších památek s doprovodem průvodce. Druhou možností je navštívit v centru města Geschaderův dům (stanoviště 17.) s muzeem čarodějnických procesů. Podrobnější prohlídka města s jeho zajímavostmi si vyžaduje celodenní návštěvu. Město je známé i tím, že je zde několik parků se zajímavými stromy, z nichž některé jsou památné. Měli bychom se při návštěvě parku U Barborky (stanoviště 14.) zastavit u památného stromu, liliovníku tulipánokvětého (4.22.), který je nyní v soukromé zahradě, původně byl součástí rozlehlejšího parku, nyní Jiráskův park. Tak je ke shlédnutí celá řada pozoruhodných stromů včetně jinanu dvouláložného.

Příkladem dobré péče o památný strom a jeho propagaci je památný strom, Lípa Johanka (4.19.) v parčíku před střední odbornou školou na Zemědělské ulici (stanoviště 15.). Je dobře ošetřená, s upraveným okolím včetně posezení s informační tabulí. Zaslouží si titul „Bílá vrána“ mezi památnými stromy. Opouštíme Šumperk s tím, že se máme proč vrátit a seznámit se s dalšími zajímavostmi např. Okresní vlastivědné muzeum. Pokračujeme východním směrem do Hraběšic, do jedné z nejmenších horských obcí v kraji.

Stanoviště 18.

- 23 km – Po neustálém stoupání (pro cyklisty) nám přijde vhod zastávka u vodní nádrže Krásné, v létě s možností koupání a občerstvením (nyní známé místo z filmu Krásno, režiséra O. Sokola, místního rodáka).

Stanoviště 19.

- 28 km – Úzká silnička pokračuje do hor přes Hraběšice, kde se prolíná původní architektura malých chaloupek s novostavbami lidí, kteří upřednostňují bydlení v přírodním

prostředí mimo dosah města. Přes hřeben se dostáváme do Sobotína, rodiště zakladatelů rodu Kleinů. Odtud vyrazili do světa a v době rozvoje industrializace zde vybudovali jedny z největších železáren v Rakousko – Uhersku. Na okraji Rudoltic se zachovaly dva památné stromy, exempláře lípy obecné (stáří 160 a 200 roků).

Stanoviště 20. a 21

- 32 km – Projedeme-li s vnímavým okem pomalu obcí směrem na Šumperk, neujdou naší pozornosti další historické zajímavosti. Vlevo od silnice při cestě na Šumperk je mauzoleum rodiny Kleinů (stanoviště 20.), jejich bývalé sídlo, místní zámek se nyní rekonstruuje včetně revitalizace značně zdevastovaného parku. Dále můžeme vidět masivní zděné stavby, některé se zachovalou starou fasádou. Jsou to zbytky kdysi prosperující průmyslové lokality. Rovněž v reálu bývalého Velamosu Sobotín (stanoviště 21.) jsou i ze silnice rozeznatelné části původních výrobních budov.

Stanoviště 22.

- **38 km** – Naše cesta opět odbočí z hlavní trasy, tentokrát do podhorské vesničky Vernířovice, která bývala jednou z nejvýznamnějších ekonomicky aktivních v oblasti Jeseníků. Téměř 400 let se zde těžila železná ruda a současně soustřeďovala těžba dřeva, vše se zpracovávalo v sobotínských železárnách. Nechvalně se projevila na konci 17. století. Znesvěcením hostie žebračkou Marinou Schuchovou (1678) bylo zahájeno téměř dvacet let čarodějnických procesů. Na její památku je před kostelem Sv. Matouše v centru obce pamětní deska.

Stanoviště 23.

- **38,5 km** – Z tohoto místa je pěkná procházka do jednoho z nejkrásnějších údolí podél horské bystřiny Merty směrem do hor. Asi 500 m od kostela na břehu jednoho z malých rybníků nalezneme památný strom, Lípa u Ztraceného potoka (4.18.) (veterán lípy malolisté, více jak 400 roků, obvod kmene 880 cm). Pokud to čas dovolí, procházka nebo projížďka na kole údolím, kde kdysi probíhal čilý ruch a nyní je zde opět království ticha a krásné přírody, nás osvěží a přivede na jiné myšlenky o regeneračních schopnostech přírody.

Stanoviště 24.

- **42 km** – Opustíme tuto historii prosycenou lokalitu a vydáme se již definitivně na zpáteční cestu, která vede přes Maršíkov do Loučné nad Desnou. Zvolíme však ještě několik zajímavých zastavení. V lesním stoupání před Maršíkovem se zastavíme u kapličky Nejsvětější Trojice, od 18. století známého poutního místa. Nedaleko od ní je upravený pramen, v minulosti využívaný jako léčivý.

Stanoviště 25.

- **43 km** – Jsme v Maršíkově, jedné z nejmalebnějších jesenických vesnic, která náleží do obce Velké Losiny. Cesta s několika serpentini nabízí krásné výhledy na panorama hor. Pozornosti neujde dřevěný kostelík sv. Michaela z roku 1609, původně evangelický, na jehož stavbu bylo použito dřevo z tehdy rozebraného kostela ve Velkých Losinách.

Stanoviště 26. a 27.

- **47 km** – Po úzké horské silnici se vrátíme na začátek naší trasy do Loučné nad Desnou. Po celodenním vyčerpání můžeme nabrat sil ve stylově nově upravené restauraci s penzionem Na Staré poště (stanoviště 26.), při pěkném počasí posedět pod raritou, památkově chráněným přístřeškem, původně sloužícím k ukrytí povozů, nyní k posezení hostů restaurace. Turisté s dětmi možná raději zvolí jinou alternativu závěru celé pouti a najdou občerstvení ve 200 m vzdálené Rybářské baště (stanoviště 27.) s možností rybolovu a vyžití dětí v dřevěném hradu s různými atrakcemi pro děti. Zdrávi došli. Příjemné sny.

V popsané naučné stezce chci ukázat, že lze nenásilnou formou spojit cestování s poznáním živé přírody s různými památkami a zajímavostmi. Seznámení s bohatstvím památných i jinak hodnotných stromů a vnímáním krásy přírody je možné spojit se zábavou a turistikou. Některá navštívená místa jistě zaujmou natolik, že se jejich návštěvníci vrátí k podrobnějšímu seznámení a nebo jednoduše trasu ukončí a budou snad pokračovat jindy.

Příloha 8.6.

Zdroj: Vlastní červen 2012

Zdroj: Vlastní červen 2012

Zdroj: Vlastní červen 2012

Zdroj: Vlastní červen 2012

Zdroj: www.lesycr.cz

Zdroj: www.lesycz.cz

Popravčí dub Dub letní (*Quercus robur* L.)

Kategorie:	Veterán
Stáří:	410 let
Obvod kmene:	565 cm
Výška:	14 m
Datum vyhlášení:	24.8.1982
Katastrální území:	Velké Losiny
Parcelní číslo:	72 – orná půda
Vlastník:	Česká republika
Severní šířka:	50 ° 01 ' 23.088 "
Východní délka:	17 ° 02 ' 07 "
Nadmořská výška:	383 m

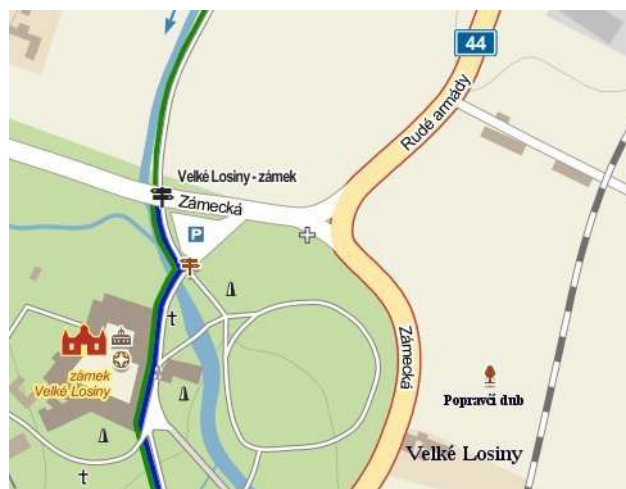
Poznámka:

Mezi silnicí Velké Losiny – Šumperk a železniční tratí Velké Losiny – Šumperk, areál lesních školek. V roce 2007 při silném větru zlomen kmen.

Důvod ochrany: Historicky důležitý strom, strom s pověstí, významné torzo stromu.

Základní údaje:

Strom významného stáří a vzrůstu svázaný s mnoha pověstmi. V r. 2007 se kmen zlomil a spadl. Byly odebrány rouby, několik žaludů, trouch k entomologickému rozboru. Ochrana nezrušena, torzo staticky zajištěno.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.7.

Zdroj: Vlastní únor 2013

Zdroj: Vlastní únor 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: www.google.cz

Bludovská lípa (zámecká) Lípa velkolistá, srdcolistá (*Tilia platyphyllos* subsp. *Cordifolia*)

Kategorie: Veterán
Stáří: 300 let
Obvod kmene: 762 cm
Výška: 30 m
Datum vyhlášení: 24.8.1982
Katastrální území: Bludov
Parcelní číslo: 2/1 – ostatní plocha
Vlastník: Ing. Karel Mornstein-Zierotin

Poznámka: Před zámkem na křižovatce místních komunikací.

Severní šířka: 49 ° 56 ' 27.033"

Východní délka: 16 ° 55 ' 41.678"

Zdravotní stav: Silně poškozený

Nadmořská výška: 290 m

Zdroje ohrožení:

Výkopové práce v souvislosti s vedením inženýrských sítí v OP, změny stávajícího travnatého povrchu, zhutňování půdy v ochranném pásmu, nadměrné vibrace působené dopravou, zasolení půdy v OP, neodborné ošetřování stromu.

Základní údaje:

Kmen válcovitý, srostlý z několika částí, zřetelná segmentace vnitřní části kmene, strom patrně vznikl srůstem několika jedinců. Mohutná jednostranná koruna, uvnitř vázání, centrální dutina s betonovou plombou. Vnitřní kmen nad plombou napaden hnilobou. Vitální strom s pěkným olistěním.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.8.

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Liliovník u staré školy

Liliovník tulipánokvětý
(*Liriodendron tulipifera* L.)

Kategorie:	Veterán
Stáří:	150-160 let
Obvod kmene:	337 cm
Výška:	27 m
Datum vyhlášení:	31.3.2005
Katastrální území:	Horní Libina
Parcelní číslo:	636/1 – zahrada
Vlastník:	Obec Libina
Nadmořská výška:	290 m
Severní šířka:	49° 52' 42''
Východní délka:	17° 04' 55''
Uprášení lokality:	V předzahrádce u školní družiny, bývalé školy, v centru obce.
Zdravotní stav:	Dobrý
Důvod ochrany:	Dendrologicky cenný taxon, esteticky zajímavý strom.

Základní údaje:

Esteticky působivý strom s rozložitou korunou zasahující nad okolní stavby. V minulosti odstraněny celé kosterní větve spodního patra koruny. Řezné plochy jsou zahojeny a zarostlé borkou. Zdravotní stav je dobrý, fyziologická vitalita je výborná. Doporučeno zajistit korunu flexibilní vazbou. Neupravené a běžně nepřístupné okolí. Exponované místo v centru obce.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.9.

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Dub u hřbitova v Třeštině

Dub letní (*Quercus robur L.*)

Kategorie:	Veterán
Stáří:	310 let
Obvod kmene:	492 cm
Výška:	26 m
Datum vyhlášení:	13.12.1994
Datum zrušení:	29.7.2009
Katastrální území:	Třeština
Parcelní číslo:	2151 – ostatní plocha
Vlastník:	Obec Třeština
Nadmořská výška:	260 m

Základní údaje:

Bývalý památný dub v Třeštině se nachází naproti místnímu hřbitovu. Původně mohutný jedinec značného stáří tvořil krajinnou dominantu. V roce 2009 neodolal vichřici a zlomil se ve kmeni. Zachovalo se torzo kmene, z něhož vyrůstají mladé větve. Je upraveno okolí, zachováno označení. Oficiálně zrušená ochrana, péče přetrvává.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.10.

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Urbášková lípa Lípa srdčitá (*Tilia cordata* Mill.)

Kategorie:	Dorostenec
Stáří:	95 let
Obvod kmene:	370 cm
Výška:	26 m
Datum vyhlášení:	3.3.2009
Katastrální území:	Police
Parcelní číslo:	141/1 – lesní pozemek
Vlastník:	Obec Police
Severní šířka:	49 ° 48 ' 29.55 "
Východní délka:	19 ° 00 ' 00.492 "
Zdravotní stav:	Dobrý
Nadmořská výška:	300 m

Poznámka:

Solitér, mimo zástavbu, na louce u kaple Nějsvětější Trojice, nedaleko rybníka.

Základní údaje:

Jedná se o vzrostlý strom v zenitu vývoje s vysokou estetickou a krajinnou hodnotou. Kompaktní koruna kmen se větví ve výšce asi 2,5 m ve čtyři hlavní větve, mezi kterými je tlakové úžlabí. Kmen v tomto místě opakovaně praská a vytváří žebra. Praskliny jsou mělké, hojící se. Mohutné kořenové náběhy vystupují nad povrch. Lze předvídat mělké založení kořenového systému a zvýšenou hladinu spodní vody. Zdravotní stav lípy je zhoršený, doporučeno zajistit korunu před rozlomením vazbami a provést celkový zdravotní řez koruny, odstranění suchých a křížících se větví.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.11.

Zdroj: www.lesvcr.cz

Zdroj: www.lesvcr.cz

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Památná alej k hrobce Loučenské větve rodiny Kleinů

Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*)

Lípa obecná (*Tilia x vulgaris Hayne*)

Lípa srdčitá (*Tilia cordata Mill.*)

Kategorie: dospělec
Stáří: 100-150 let
Obvod kmene: 201-293 cm
Výška: 24-29 m
Datum vyhlášení: 6.12.2002
Katastrální území: Kociánov
Parcelní čísla: 829/4, 829/3, 754/1,
752/2 - TTP, 752/1,
264/2, 265/2, 819 –
ostatní plocha

Vlastník: Obec Loučná nad
Desnou a LČR

Severní šířka: 50° 04' 05,1''

Východní délka: 17° 05' 39,7''

Nadmořská výška: 500 m

Poznámka: Cesta od zámku k hrobce.

Základní údaje:

Ošetřování probíhá prostřednictvím SCHKO Jeseníky, zdravotní a udržovací řez, ošetření dutin a úžlabí, odstranění výmladků.

Celkem 61 jedinců různého stáří v postupně dosazované aleji.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.12.

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zámecká lípa

Lípa malolistá (*Tilia cordata* Mill.)

Kategorie:	veterán
Stáří:	630 let
Obvod kmene:	760 cm
Výška:	26 m
Datum vyhlášení:	24.8.1982
Katastrální území:	Kociánov
Parcelní číslo:	716 – ostatní plocha
Vlastník:	GEORGIUS DENATOR s.r.o.
Poznámka:	V zámeckém parku poblíž hlavního vchodu.
Severní šířka:	50 ° 04 ' 10.178 ''
Východní délka:	17 ° 05 ' 26.454 ''
Zdravotní stav:	Silně poškozený
Nadmořská výška:	490 m

Základní údaje:

Esteticky, historicky a sadovnický velmi hodnotná solitéria. Zdravotní stav je velmi narušený v důsledku dlouhodobé infekce kmene, který je uvnitř dutý po celé výšce, přirůstá nepravidelně a tvoří na povrchu žebra. Kmen se větví ve výšce asi 1,5 m v několik hlavních větví, v tomto místě je otevřená dutina se stromaty dřevomoru. Po odborném ošetření stromu v r. 2002 se stav lípy přechodně zlepšil. Provedena stabilizace koruny, snížení asi o 1/3 a doplnění vazeb.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.13.

Zdroj: Vlastní květen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Buk u buku

(památný strom číslo 100078)

Buk lesní (*Fagus sylvatica* L.)

Kategorie:	Veterán
Stáří:	250-300 let
Obvod kmene:	476
Výška:	33 m
Datum vyhlášení:	24.8.1982
Katastrální území:	Velké Losiny
Parcelní číslo:	1978/2 – lesní pozemek
Vlastník:	Česká republika
Poznámka:	V remízku vlevo od silnice Velké Losiny – Loučná nad Desnou před železničním přejezdem.
Severní šířka:	50° 3'7.603"N
Východní délka:	17° 4'42.926"E
Nadmořská výška:	445 m
Důvod ochrany:	Významný stářím, významný vzrůstem

Základní údaje:

Strom významného stáří a vzrůstu, za zenitem vývoje, od r. 2004 se jeho stav výrazně zhoršuje a v současné době je havarijní. V kořenech a bázi kmene rozvinutá infekce dřevomorem kořenovým (*Ustulina deusta*), koruna je z větší části suchá a rozpadá se. Strom představuje bezpečnostní riziko.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.14.

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Lípa u kostela

Lípa srdčitá (*Tilia cordata* Mill.)

Kategorie: Dospělec
Stáří: 150 let
Obvod kmene: 410 cm
Výška: 23 m
Datum vyhlášení: 7.12.1984
Katastrální území: Postřelmov
Parcelní číslo: 33 – ostatní plocha
Vlastník: Římskokatolická
farnost Postřelmov

Poznámka: na hřbitově u kostela
Upřesnění lokality: Před kostelem v
Postřelmově, v těsné
blízkosti frekventované
silnice.

Důvod ochrany: součást kulturní památky,
esteticky zajímavý strom,
krajinná dominanta,
významný vzrůstem

Zdravotní stav: silně poškozený
Severní šířka: 49 ° 54 ' 22.745 ''
Východní délka: 16 ° 54 ' 39.879 ''
Nadmořská výška: 286 m

Základní údaje:

Lípa u kostela je největší ze skupiny tří lip,
rostoucích v blízkosti kostela v Postřelmově.
Jedná se o mohutný strom. Kořenové náběhy a
báze stromu jsou bez viditelných nedostatků, na
kmeni je mrazová trhlina.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.15.

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Lípa u kaple sv. Prokopa Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*)

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	150 let
Obvod kmene:	415 cm
Výška:	23 m
Datum vyhlášení:	7.12.1984
Katastrální území:	Postřelmov
Parcelní číslo:	1816 – orná půda
Vlastník:	Obec Postřelmov
Severní šířka:	49° 54' 46.348''
Východní délka:	16° 54' 41.972''
Nadmořská výška:	287 m
Zdravotní stav:	Silně poškozený

Poznámka:

U raně barokní kaple sv. Prokopa, na pravé straně u silnice vedoucí z Postřelmova do obce Chromeč.

Důvod ochrany: Krajinná dominanta, součást kulturní památky, významný habitus, významný stářím, významný vzrůstem.

Zdroje ohrožení:

Neodborný řez, jakékoli terénní úpravy v ochranném pásmu, zejména výkopy, aplikace chemických látek nebo hnojiv, chemizace okolních polí aj.

Základní údaje: Raně barokní kaple Sv. Prokopa, u níž lípa stojí, je z r. 1696, lze předpokládat, že tak významná stavba byla odedávna symetricky rámována lipami, které byly po dožití opět vysazovány. V posledních desetiletích byla obnova zanedbávána. Až v roce 2011 byla v sousedství vysazena mladá lípa na památku Anežky České.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.16.

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Zdroj: Vlastní říjen 2013

Babyka u kostela

Javor babyka (*Acer campestre* L.)

Kategorie:	Veterán
Stáří:	200 let
Obvod kmene:	413 cm
Výška:	20 m (k 29.7.2013)
Katastrální území:	Bludov
Parcelní číslo:	726/1 – ostatní plocha
Vlastník:	Římskokatolická farnost Bludov
Poznámka:	V obci na návsi v zahradě u kostela.
Severní šířka:	49° 56 ' 40.798"
Východní délka:	16° 55 ' 30.993"
Zdravotní stav:	Silně poškozený - 2010
Důvod ochrany:	V původním stavu byl významným krajinným prvkem a významný vzrůstem.
Nadmořská výška:	290 m
Upřesnění lokality:	V obci jedeme směrem na Bohutín ke kostelu. Vlevo u kostela.

Základní údaje:

1.7.2009- při poryvu větru východního směru pod úhlem cca 50st. se kmen stromu zlomil a koruna spadla do oplocené zahrady u kostela, na místě zůstal pahýl kmene s obrostem výmladků. 29.-30.7.2013 při bouřkové vichřici se ulomila poslední kosterní větev, stojící torzo kmene ponecháno na místě s jedním z výmladků.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz.

Příloha 8.17.

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Jasan nad kostelem

Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*, L.)

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	200 let
Obvod kmene:	448 cm
Výška:	26 m
Datum vyhlášení:	24.8.1982
Katastrální území:	Dolní Lipová
Parcelní číslo:	60/1
Vlastník:	Obec Lipová-lázně
Poznámka:	Cca 50 m nad pravým břehem Staříče, u zeleně značené turistické cesty odbočující nad kostelem k rekreačnímu areálu na Miroslavi.
Upřesnění lokality:	Za kostelem v Lipové
Severní šířka:	50° 13' 31''
Východní délka:	17° 07' 47.6''
Nadmořská výška:	470 m
Důvod ochrany:	Významný stářím, významný vzrůstem.
Zdravotní stav:	Velmi dobrý 2009

Základní údaje:

Statný strom se svalovitým kmenem a výraznými plazivými kořeny. Odborně odstraněny stabilitu koruny ohrožující větve s ošetřenými rány.

Strom u turisticky značené stezky a běžkařské trasy do lyžařského centra. Bezprostředně svým růstem neohrožuje žádnou stavbu ani okolí. Příklad dobré péče.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.18.

Zdroj: www.turistika.cz

Zdroj: Vlastní březen 2014

Zdroj: Vlastní březen 2014

Zdroj: Vlastní březen 2014

Zdroj: Vlastní březen 2014

Zdroj: Vlastní březen 2014

Lípa u Ztraceného potoka

Lípa malolistá
(*Tilia cordata* Mill)

Kategorie:	Veterán
Stáří:	400 let
Obvod kmene:	880 cm
Výška:	18 m
Datum vyhlášení:	22.9.1999
Katastrální území:	Vernířovice u Sobotína
Parcelní číslo:	1451/1 - TTP
Vlastník:	Jiří Klimeš
Nadmořská výška:	540 m
Severní šířka:	50° 01' 56,7''
Východní délka:	17° 08' 16,4''
Upřesnění lokality:	U budovy obecního úřadu jedeme doprava podél potoka, po žluté značce, u křížku odbočíme doprava asi 60 m od cesty, za ní zarostlý rybník.
Zdravotní stav:	Dobrý
Důvod ochrany:	Významný stářím, významný vzrůstem.

Zdroje ohrožení:

V roce 2005 poškození požárem, zejména dutina a severozápadní větve.

Základní údaje:

OS (1999) – ořez, ošetření a zakrytí dutin bonnským šindelem. 2002 – kmen od 2 m dvoják (asi v 10 m uřezaný), dutý, dutina zakryta.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.19.

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Lípa Johanna II. z Lichtenštejna „Johanka“

Lípa srdčitá (*Tilia cordata* Mill.)

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	140 let
Obvod kmene:	386 cm
Výška:	24 m
Datum vyhlášení:	23.2.2011
Katastrální území:	Dolní Temenice
Parcelní číslo:	938 – ostatní plocha
Vlastník:	Olomoucký kraj
Poznámka:	V ulici Zemědělská v parčíku před budovou Střední odborné školy.
Severní šířka:	49 ° 58 ' 21.697"
Východní délka:	16 ° 57 ' 53.504"
Důvod ochrany:	Významný vzrůstem, esteticky zajímavý historicky důležitý strom, významný stářím.

Základní údaje:

Nedávno vyhlášený památný strom v areálu střední školy s ukázkovou péčí, informacemi a úpravou okolí.. Vzrostlý, zdravý jedinec zachovaný z původně hojnější výsadby v malém parku. Dobře ošetřovaný, v nejbližší době nevyžadující zásah. Okolí upraveno pro odpočinek s posezením.

Zdroj: www.drnsop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.20.

Zdroj: Vlastní únor 2014

Zdroj: Vlastní únor 2014

Zdroj: Vlastní únor 2014

Zdroj: Vlastní únor 2014

Zdroj: Vlastní únor 2014

Jilm u Lávký

Jilm horský (*Ulmus glabra* Huds)

Kategorie:	Veterán
Stáří:	150 let
Obvod kmene:	324 cm
Výška:	22 m
Datum vyhlášení:	5.3.1999
Katastrální území:	Rapotín
Parcelní číslo:	1989 - ostatní plocha
Vlastník:	Obec Rapotín
Nadmořská výška:	400 m
Severní šířka:	49° 58' 36,693''
Východní délka:	17° 00' 33,179''
Upřesnění lokality:	pravý břeh Desné u dřevěné zastřešené lávky
Důvod ochrany:	Významný vzrůstem, významný krajinný prvek.
Zdroje ohrožení:	Zejména regulace břehu a umístování staveb do ochranného pásma nebo neodborné zásahy do koruny.
Základní údaje:	Pohledově exponovaná, esteticky velmi hodnotná solitéra, v celkovém habitu jen nepatrně narušená (redukce spodní části koruny), velikostně plně vyvinutá, s dlouhodobou perspektivou dalšího rozvoje. Mohutné kořenové náběhy stromu hustě prokořeňují břeh až k toku. Strom se výrazně podílí na zpevnění břehu koryta a zajištění stability břehu. Jedná se o jeden z několika známých stromů svého druhu a stáří v regionu, které prokázaly odolnost proti grafióze jilmů. Zdravotní stav stromu narušený.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.21.

Zdroj: vlastní únor 2014

Zdroj: Vlastní únor 2014

Zdroj: Vlastní únor 2014

Buk v Reymannově parku Jeseník

Buk lesní červenolistý

(*Fagus sylvatica Atropunicea*)

Kategorie:	Dospěléc
Stáří:	200 let
Obvod kmene:	462 cm
Výška:	29 m
Datum vyhlášení:	8.8.2005
Katastrální území:	Jeseník
Parcelní číslo:	870/1 ostatní plocha
Vlastník:	Město Jeseník
Nadmořská výška:	430 m
Severní šířka:	50° 13' 59''
Východní délka:	17° 12' 25''
Zdravotní stav:	Velmi dobrý

Poznámka:

V severovýchodní části města v menším parku..

Důvod ochrany:

Významný biologicky, esteticky zajímavý strom, významný stářím, významný vzrůstem.

Režim ochrany:

Pravidelná péče v souvislosti s místem růstu.

Základní údaje:

Strom se svalovitým kmenem s rýhami, prohlubněmi a výraznými kořen. náběhy. Velká oválná koruna v náznaku mírně převislého typu, boční větve odrůstají do výšky cca 4 m.

Zdroj: www.mapy.cz, www.drusop.nature.cz

Příloha 8.22.

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Liliovník u Barborky Liliovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera* L.)

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	160 let
Obvod kmene:	267 cm
Výška:	23 m
Datum vyhlášení:	8.9.2000
Katastrální území:	Šumperk
Parcelní číslo:	164/2 - zahrada
Vlastník:	Jan Klimeš
Poznámka:	V zahradě u č.p. 7 v Tereziánské ulici.

Severní šířka: 49 ° 58 ' 00.226 "
Východní délka: 16 ° 58 ' 34.694 "
Nadmořská výška: 330 m
Zdravotní stav: Dobrý 2009

Upřesnění lokality: V soukromé zahradě
domu v Tereziánské ulici č.p. 988/7

Významný vzrůstem, dendrologicky cenný,
esteticky zajímavý strom.

Neodborné ošetřování, zejména zásahy do
koruny stromu,

Základní údaje:

Kontrola – koruna mírně prosychá, objem
suchých větví nepřesahuje 10%. Dochází
větším poryvu větru k ulamování a padání
drobných větví u vchodu do domu.. Příčinu lze
hledat v častém nedokonalém ořezávání koruny.
Riziko dalšího ulamování dalších větví je
předvídatelné, z tohoto důvodu bylo
doporučeno zajistit co nejdříve odborné
ošetření.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.23.

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Mladoňovská lípa Lípa velkolistá srdcolistá (*Tilia platyphyllos subsp. Cordifolia*)

Kategorie:	Veterán
Stáří:	260 let
Obvod kmene:	560 cm
Výška:	22 m
Datum vyhlášení:	23.5.2000
Katastrální území:	Mladoňov u Oskavy
Parcelní číslo:	103 – zastavěná plocha a nádvoří
Vlastník:	Miroslava Šafařová Mladoňov 85
Poznámka:	U č.p. 85 blízko silnice z Nového Malína před příjezdem do obce

Severní šířka: 49° 55 ' 26.254 ''

Východní délka: 17° 05 ' 06.583 ''

Nadmořská výška: 550 m

Zdravotní stav: Dobrý

Základní údaje:

1997 – jeden z nejmohutnějších stromů svého druhu v regionu, který byl již v minulosti zřejmě zvláště chráněn. Dokumentace nebyla nalezena. Kmen stromu se větví nízko ve dvě široko od sebe posazené větve, mezi nimiž se otevírá široká dutina, z ní vyrůstá mohutný výhon. Kořenové náběhy stromu jsou velmi výrazně vyvinuté. V blízkosti kmene stromu je uloženo množství různorodého materiálu. Kořeny stromu byly v minulosti narušeny výkopem základů pro stavbu kůlny.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.24.

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Fetkova lípa

Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*)

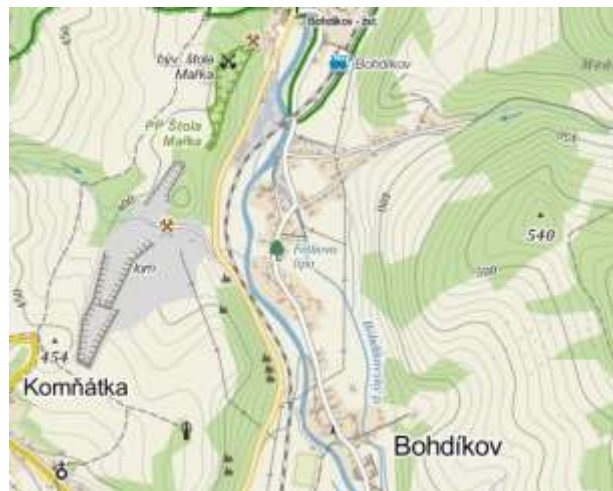
Kategorie: Veterán
Stáří: 310 let
Obvod kmene: 461 cm
Výška: 20 m
Datum vyhlášení: 24.8.1982
Katastrální zemí: Dolní Bohdík
Parcelní číslo: 56 – zastavěná plocha a nádvoří
Vlastník: Vlastimil Žák
Poznámka: V obci před domem č.p. 22

Severní šířka: 50° 01' 13.834''
Východní délka: 16° 53' 52.795''
Zdravotní stav: Silně poškozený
Nadmořská výška: 350 m
Zdroje ohrožení: rozšíření vozovky, neodborné zásahy do stromu
Důvod ochrany: Významný vzrůstem.

Základní údaje:

Zdravotní stav zhoršený v důsledku podélné praskliny po téměř celé výšce kmene.

V koruně byla postupně provedena řada nevhodných a škodlivých zásahů, nešetrné odstraňování větví zasahujících do elektrického vedení. Kmen byl následně infikován patogenem a jeho vnitřní část je vyhnílá a dutá. Doporučeno zajistit odborné ošetření vzhledem ke snížené stabilizaci.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.25.

Zdroj: Vlastní prosinec 2013

Zdroj: Vlastní prosinec 2013

Zdroj: Vlastní prosinec 2013

Zdroj: Vlastní prosinec 2013

Lípa u Balcárků

Lípa velkolistá srdcolistá
(*Tilia platyphyllos subsp. cordifolia*)

Kategorie:	Veterán
Stáří:	420
Obvod kmene:	618 cm
Výška:	25 m
Datum vyhlášení:	24.8.1982
Katastrální území:	Klášterec
Parcelní číslo:	392 – ostatní plocha
Vlastník:	Obec Olšany
Poznámka:	Na pravé straně silnice Zábřeh-Olšany za můstkem.
Severní šířka:	49° 57' 17.2''
Východní délka:	16° 51' 55.8''
Zdravotní stav:	Dobrý 2009
Nadmořská výška:	310 m

Významný stářím, významný vzrůstem rodový strom

Zdroje ohrožení: Zásahy do odtokových poměrů a do koryta vodoteče protékající ochranným pásmem, rozšíření (rekonstrukce) silnice, neodborné zásahy do stromu a jeho kořenové zóny.

Základní údaje:

Bylo zjištěno provádění kanalizačního výkopu v ochranném pásmu kmene. Výkopem byly přerušeny čtyři kotevní kořeny stromu, z nich jeden poprvé, ostatní tři byly i v minulosti. Reakci stromu na narušení kořenového systému je nutno sledovat.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.26.

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Valůškův tis

Tis červený (*Taxus baccata* L.)

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	150 let
Obvod kmene:	209 cm
Výška:	13 m
Datum vyhlášení:	24.8.1982
Katastrální území:	Javorník-ves
Parcelní číslo:	604 – zastavěná plocha a nádvoří
Vlastník:	Jan Valůšek
Severní šířka:	50 ° 23 ' 41.589 "
Východní délka:	17 ° 00 ' 42.615 "
Zdravotní stav:	Dobrý – 2009
Poznámka:	Na dvoře bývalého statku u domu č. 2 poblíž železniční stanice Javorník
Zdravotní stav:	Dobrý
Důvod ochrany:	Významný vzrůstem, chráněný druh, významný stářím.

Zdroje ohrožení:

Nevhodné činnosti v ochranném pásmu, zejména nadměrné zhutnění půdy, překrytí stávajícího povrchu zpevněnou plochou, provádění výkopů, ukládání jakýchkoli nadzemních nebo podzemních inženýrských sítí a umístování staveb, skladování materiálu, neodborné ošetřování aj.

Základní údaje:

Soliterní strom v dobré kondici mohutného vzrůstu a značného stáří. roste na okraji soukromé zahrady.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.27.

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Frývaldovská lípa

Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*)

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	90 let
Obvod kmene:	321 cm
Výška:	22 m
Datum vyhlášení:	24.8.1982
Katastrální území:	Dolní Lipová
Parcelní číslo:	1530/13 – ostatní plocha
Severní šířka:	50 ° 13 ' 44.21 ''
Východní délka:	17 ° 09 ' 03.979 ''
Nadmořská výška:	515 m
Vlastník:	Obec Lipová-lázně

Upřesnění lokality:

V centru obce Lipová-lázně, u autobusové zastávky na hlavní komunikaci vedoucí z Lipové do Jeseníka, součást parčíku u pomníku Frývaldovské stávky.

Důvod ochrany: Významný vzrůstem

Zdroje ohrožení:

Zhutnění povrchu kořenové zóny, změny povrchu, výkopy v kořenové zóně, neodborné zásahy do koruny stromu, solení silnice aj.

Základní údaje:

Esteticky hodnotný strom. Korunu nesou dvě hlavní větve svírající ostrý úhel, hlavní úžlabí je tlakové a prasklé. Koruna je odspodu vyvětvená, mírně prosychá.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.28.

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Dub v Zábřehu Dub letní (*Quercus robur* L.)

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	200 let
Obvod kmene:	517 cm
Výška:	25 m
Datum vyhlášení:	7.12.1984
Katastrální území:	Zábřeh na Moravě
Parcelní číslo:	5457/1 – ostatní plocha
Vlastník:	Město Zábřeh
Poznámka:	U silnice Zábřeh – Růžové údolí, na kmeni obrázek.
Severní šířka:	49 ° 53 ' 13.418 "
Východní délka:	16 ° 50 ' 53.552 "
Zdravotní stav:	Silně poškozený – 2009
Zdroje ohrožení:	Neodborné ošetřování, změny hydrologického režimu.

Základní údaje:

Mohutný jedinec s typickým habitem, roste těsně u krajnice asfaltové silnice. Koruna dubu prosychá, ve kmeni pokročilá hniloba – plodnice ohňovce statného, riziko selhání stromu vysoké, nutné zajistit provozní bezpečnost. Silný střet zajištění bezpečnosti provozu na frekventované komunikaci se snahou zachovat cenný strom, ohrožující bezpečnost provozu.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.29.

Kaštanovník v Zábřehu

Kaštanovník jedlý (*Castanea sativa* Mill.)

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Zdroj: Vlastní listopad 2013

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	160 let
Obvod kmene:	416 cm
Výška:	18 m
Datum vyhlášení:	20.1.2005
Katastrální území:	Zábřeh na Moravě
Parcelní číslo:	5462/4 – ostatní plocha
Vlastník:	Město Zábřeh
Zdravotní stav:	Dobrý
Severní šířka:	49 ° 53 ' 08.414 ''
Východní délka:	16 ° 52 ' 30.368 ''
Nadmožská výška:	300 m

Poznámka:

Vlevo nad výpadovkou na Rovensko

Důvod ochrany:

Dendrologicky cenný jedinec, významný stářími růstem.

Zdroje ohrožení:

Neodborné ošetřování, narůstající konkurence náletových stromů,

Základní údaje:

Statný strom, pevně ukotvený ve svahu mohutnými kořenovými náběhy, kmen se dělí nízko nad zemí ve dvě hlavní větve. Z pařezové části kmene vyrážejí četné výmladky, které jsou pravidelně ořezávané. Koruna je poměrně nízká a rozložitá, část zasahující nad silnicí byla v minulosti neodborným způsobem ořezávaná. Hlavní větve zasahující nad silnicí byly zakracovány a ponechány byly jen pahýly, které odumřely a znemožňují hojení.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.30.

Zdroj: Vlastní září 2012

Zdroj: www.lesvcr.cz

Zdroj: Vlastní září 2012

Zdroj: Vlastní září 2012

Zdroj: Vlastní září 2012

Rabštejnský buk Buk lesní (*Fagus sylvatica* L.)

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	odhad 200 let
Obvod kmene:	405 cm
Výška:	37 m
Datum vyhlášení:	19.1.2012
Katastrální území:	Bedřichov u Oskavy
Parcelní číslo:	1051- ostatní plocha
Vlastník:	Česká republika
Poznámka:	Na okraji lesního porostu cca 30 m SV od Rabštejnské myslivny.
Severní šířka:	49 ° 57 ' 09.153 "
Východní délka:	17 ° 08 ' 57.074 "
Nadmořská výška:	712 m
Zdravotní stav:	Výborný
Upřesnění lokality:	U Rabštejnské myslivny, okraj porostu.

Důvod ochrany:

Významný, esteticky zajímavý strom, historicky důležitý strom, významný stářím, významný vzrůstem. Strom na významné turistické lokalitě, křižovatce značených cest a u rekreačního zařízení, nedaleko zříceniny hradu.

Strom v dobré kondici, momentálně nevyžadující ošetření.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.31.

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Zdroj: Vlastní 2013

Zdroj: vlastní srpen 2013

Smrk u obrázku na Miroslavi

Smrk ztepilý (*Picea abies* (L.) Karst.)

Kategorie:	Dospělec
Stáří:	134 let
Obvod kmene:	301 cm
Výška:	33 m
Datum vyhlášení:	29.9.2004
Katastrální území:	Dolní Lipová
Parcelní číslo:	1783/3 – lesní pozemek
Vlastník:	Česká republika
Poznámka:	cca 1 km jižně od kostela v Lipové Lázních, u lesní cesty cca 200 m nad rekreačním areálem Miroslav
Severní šířka:	50 ° 13 ' 11.8 "
Východní délka:	17 ° 07 ' 38.1 "
Nadmořská výška:	590 m

Základní údaje:

Vůči svému okolí statný smrk s lehce prosvítající korunou. Jedinec zachovalý ze staršího již vytěženého porostu díky neznámé události a umístění obrázku.

Upřesnění lokality:

U lesní cesty cca 200 m nad rekreačním areálem Miroslav (zelená tur. cesta) a v zimě je kolem něho vedena běžkařská trasa.

Zdroj: www.drusop.nature.cz, www.mapy.cz

Příloha 8.32., 8.33., 8.34.

Zdroj: Valstní listopad 2013

Dub letní v Bernarticích

Zdroj: Vlastní červenec 2013

Lípa srdčitá v Hrabíšíně

Zdroj: Vlastní srpen 2013

Jasan ztepilý ve Starém Městě, Štěpánově